

№ 1 - 1948 г.

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

У Совет ідзем роўнапраўнымі

Запіс народнага тэксту і мелодыі Н. Сакалоўскага

Ой, была-ж, была
Ночка цёмная,
Ночка цёмная,
Што без мясячка.

Ой, не зналі-ж мы
Свету белага,
Свету белага,
Жыцця вольнага.

У дзеўках седзячы,
Гараваліся;
Замуж ідучы,
Бедаваліся.

Ой, жыццём сваім

Не пахвалішся,
П'яны муж паб'е —
Не пажалішся;

Ты жаночая
Доля горкая,
Проціпечная,
Паднявольная.

Падхапіліся
Ветры грозныя,
Разарваліся
Хмары цёмныя.

Расступіліся
Хмары цёмныя

Перад раніцай
Свету белага.
Разыгралася
Сонца яснае,
Прынясло з сабой
Жыццё новае.
Ясна сонейка—
Сталін мудры наш—
На жыццёвы шлях
Вывеў радасны.
Голас наш цяпер
Не за печкаю:
У Совет ідзем
Роўнапраўнымі.

ЗА ДАЛЕЙШЫ РОСКВІТ НАШАЙ РАДЗІМЫ

11 студзеня 1948 года—вялікі, знамянальны дзень у жыцці беларускага народа, дзень выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных.

У гэты радасны дзень усенароднага свята перад кожным савецкім чалавекам яшчэ і яшчэ раз ва ўсёй сваёй велічы ўстае наша квітнеючая Радзіма. Гэта яна—адзіная ў свеце краіна сацыялізма—прывесла савецкім людзям шчаслівае жыццё. Гэта яна навак і пакончыла з эксплуатацыяй чалавека чалавекам. Гэта яна з'яўляецца верным аплотам дружбы і міру паміж народамі.

Выбары дэпутатаў у мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных праводзяцца ў нас на аснове ўсеагульнага, роўнага і прамога выбарчага права пры тайным галасаванні. Усе грамадзяне БССР, якія дасягнулі 18-гадовага ўзросту, незалежна ад расавай і нацыянальнай прыналежнасці, веравызнання, адукацыйнага цэнза, аседласці, сацыяльнага паходжання, маёмаснага становішча і мінулай дзейнасці, маюць права выбіраць і быць выбранымі. Гэтыя правы забяспечаны вялікай Сталінскай Канстытуцыяй.

Беларускі народ бясконца горды і шчаслівы тым, што вялікі наш правадыр і бацька Іосіф Вісарыёнавіч Сталін даў згоду балатыравацца ў дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных.

Усё жыццё таварыша Сталіна — яркі прыклад беззаветнага служэння народу, беззаветнага змагання за пабудову кунізма ў нашай краіне. Разам з Леніным таварыш Сталін стварыў куністычную партыю большэвікоў, якая павяла народы многанациянальнага Савецкага Саюза па шляху новага, светлага жыцця.

Сталін—самы дарагі і любімы, самы родны чалавек. Сталін—стваральнік Беларускай рэспублікі. І ў гады грамадзянскай вайны, і ў гады Вялікай Айчыннай вайны ён выратаваў Беларусь ад пагрозы заняволення. Пад яго геніяльным кіраўніцтвам Беларусь з былой адсталай царскай ускраіны ператварылася ў квітнеючую рэспубліку, роўную сярод роўных у вялікім Саюзе Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік. Пры велізарнай дапамозе вялікага Сталіна беларускі народ паспяхова залечвае раны, нанесеныя вайной, і выконвае гран-

дыёзны сталінскі план аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі.

Беларускі народ ганарыцца і тым, што бліжэйшыя саратнікі таварыша Сталіна: В. М. Молатаў, А. А. Жданаў, К. Е. Варашылаў і А. А. Кузнецов—далі згоду балатыравацца ў Мінскі гарадскі Савет дэпутатаў працоўных.

Кандыдаты ў дэпутаты мясцовых Саветаў дэпутатаў працоўных — гэта перадавыя людзі рэспублікі, якія самаадданаю працай сваёй даказалі, як дарагі для іх інтарэсы сацыялістычнай Радзімы. Кандыдатамі ў дэпутаты мясцовых Саветаў вылучана вялікая колькасць жанчын. Хіба гэта не адна з яркіх праяў фактычнага і роўнага роўнапраўя жанчын у нашай краіне.

Выбары праходзяць у нас у самым пачатку трэцяга года пасляваеннай сталінскай пяцігодкі. Толькі два з палавінай гады прайшло з часу руйнуючай вайны, а як многа зроблена ўжо для адраджэння Рэспублікі! На роўны ход працуюць новыя фабрыкі і заводы, паспяхова аднаўляецца сельская гаспадарка. З адменай картачнай сістэмы і правядзеннем грашовай рэформы жыццё стала значна лепш.

Вялікае бяздонне ляжыць паміж становішчам працоўных Савецкага Саюза і капіталістычных краін. Жыхары гарадоў Францыі атрымліваюць на дзень па 200 грамаў хлеба. З жахам думаюць пра заўтрашні дзень рабочыя Злучаных Штатаў Амерыкі і Англіі. Хто яшчэ пакуль што і мае работу, баіцца яе страціць, бо сотні тысяч беспрацоўных абіваюць парогі і прастойваюць ля варот фабрык і заводаў у пошуках заробтку.

Гордыя за сваю Радзіму, разам з усімі выбаршчыкамі прыдуць да выбарчых урнаў жанчыны Беларусі, каб выканаць свой свяшчэнны грамадскі абавязак. Савецкія жанчыны ведаюць, што толькі ў нашай краіне так глыбока паважаюць жанчыну-працаўніцу, жанчыну-маці. Разам з усім народам з вялікай радасцю аддадуць жанчыны свае галасы кандыдатам сталінскага блока куністаў і беспартыйных. Галасуючы за іх, яны будуць галасаваць за вялікую куністычную партыю большэвікоў, за любімага Сталіна, за далейшы росквіт сваёй дарагой савецкай Айчыны.

Усе на выбары!

Маці - гераіня

З таго дня, калі Чырвоная Армія вызваліла працоўных заходніх абласцей Беларусі ад ярма польскіх панноў, жыццё вёскі Смалярня пачалося нанова.

Савецкая ўлада ажыццявіла спрадвечную мару сялян аб зямлі. Атрымала зямлю і бядняцкае сямейства Ольгі Іванаўны Гурыхі.

Толькі з прыходам савецкай улады Ольга Іванаўна зразумела, што дзеці — не абруза, а вялікае шчасце ў сям'і. Яна ўжо бачыла іх светлую будучыню:

— Вучыцеся, дзеці, зараз вам усе шляхі адчынены!
Маці ведала, што шчасце прышло ёй з Крэмя.

У чэрвені 1941 года нямецкія фашысты ўварваліся ў Смалярню. Сям'я Ольгі Іванаўны прытайлася дома — страшна было паказвацца на вуліцы. Але пасля таго, як муж, Васіль Ігнатавіч, пайшоў у партызаны, заставацца ў вёсцы стала зусім небяспечна.

І Ольга Іванаўна пайшла ў партызанскі атрад імя Кірава. Узяла з сабою толькі самае дарагое: дзяцей і партрэт Сталіна.

Васіль Ігнатавіч быў у камандзе падрыўнікаў. Не адзін эшалон з войскамі і тэхнікай праціўніка пусціў ён пад адкос, не адзін мост узляцеў ад рук яго ў паветра. І ў гэтых аперацыях актыўна дапамагала мужу Ольга Іванаўна.

Як толькі савецкія войскі выгналі нямецкіх захопнікаў з Антопальскага раёна Брэсцкай вобласці, Ольга Іванаўна вярнулася з лесу ў родную вёску. Муж пайшоў у Савецкую Армію. У студзені 1945 года ён быў забіты.

Цяжкай была страта. На руках засталася адзінаццаць дзяцей. Але маці ведала, што савецкая ўлада дапаможа іх вырашціць і выхараць. За гэтыя гады на выхаванне дзяцей яна атрымала ад дзяржавы 26.180 рублёў.

У Ольгі Іванаўны шэсць сыноў і пяць дачок. Старшая Тацяна — ужо дарослая дзяўчына, сакратар комсамольскай арганізацыі ў Смалярні; малодшыя дзеці вучацца ў школе.

Леташняй вясною ўрад узнагародзіў Ольгу Іванаўну ордэнам «Маці-гераіня».

29 лістапада ў святочна-ўзнятым настроі прыйшла яна на перадвыбарчы сход, прысвечаны вылучэнню кандыдатаў у дэпутаты Брэсцкага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

Першым кандыдатам у дэпутаты быў аднадушна вылучаны правод і лепшы друг савецкага народа — Іосіф Вісарыёнавіч Сталін. Разам з іншымі Ольга Іванаўна гарача апладыравала. У радасным хваляванні яна не адразу зразумела, аб чым гаворыць аднавясковец Нікалай Сапкевіч. А ён унёс прапанову вылучыць кандыдатам у дэпутаты Брэсцкага абласнога Савета

19 снежня акруговая камісія выбарчай акругі № 1 гор. Мінска зарэгістравала кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных таварыша І. В. Сталіна.

На здымку (першы зверху): Паседжанне акруговай выбарчай камісіі. Выступае тэхнолаг станкабудаўнічага завода імя Кірава тав. Беякова. Здымак 2-гі: Інжынер пеніцылінавага завода Ларыса Міхайлаўна Качынская — кандыдат у дэпутаты Мінскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных па Ленінскай выбарчай акрузе. Здымак 3-ці: Работніца Мінскага радыёзавода імя Молатава Надзея Андрэеўна Баркун — кандыдат у дэпутаты Мінскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных па Молатаўскай выбарчай акрузе. Здымак 4-ты: Заслужаная настаўніца школы № 2 г. Мінска Грына Сцяпанавіч Еўсеева — кандыдат у дэпутаты Мінскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных па Прамысловай выбарчай акрузе.

былую партизанку Вялікай Айчыннай вайны, маці-гераіню — Ольгу Іванаўну Гурш.

У гэты момант ёй стала і радасна і чамусьці трохі страшна. Хацела яна падзякаваць за чэсць і давер'е, але адчула, што гаварыць не можа, бо нешта сціснула горла, і здавалася — вось-вось пацякуць слёзы...

Так простая беларуская сялянка стала кандыдатам у дэпутаты абласнога Савета.

Дом Іванаўна сабрала вакол сябе дзяцей. Многа іх, а маці здаецца — не так ужо і многа. Лёгка, добра ў яе на душы. На яе глядзіць з партрэта самы блізкі і дарагі чалавек, які разумее ўсё на свеце, — вялікі Сталін. Ольга Іванаўна ўстала і пакланілася яму за сваё шчасце.

В. ЛЮТАВА.

Былы воін

Надзея Баркун прайшла цяжкі і суровы шлях. Разам з доблеснымі воінамі Савецкай Арміі яна была ўдзельніцай многіх баёў за вызваленне роднай зямлі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. І ўсюды праяўляла яна непакісную стойкасць і мужнасць, гераічную смеласць і адвагу. Многія дзіву даваліся — адкуль бяруцца гэтыя высокія якасці ў маладзенькай вясковай дзяўчыне.

Аднойчы полк атрымаў баявое заданне: бамбіць лагава фашысцкага зверга — Берлін. Здаецца, ніколі так спрытна не працавалі дзявочыя рукі, калі яна палешвала да самалётаў цяжкія бомбы. Самалёты ўзляталі, і Надзея ўсхвалявана крычала ўслед баявым сябрам:

— Адпомсціце ім за мой родны Мінск, за маіх бацькоў, за тысячы замучаных і забітых савецкіх людзей!

Адгрымелі баі. Дзяўчыну дэмабілізавалі, і паехала яна ў родную Ванькоўшчыну, што на Рудзеншчыне.

Гордасцю заззялі матчыны вочы, калі яна ўбачыла на грудзях дачкі баявыя медалі.

Але нядоўга пагасцiла дачка. Яшчэ ў арміі палюбіла яна радыёсправу і цвёрда рашыла працаваць на радыёзаводзе.

Былога воіна накіравалі ў трансфарматарны цэх. Надзея праявіла ў рабоце вялікую дысцыплінаванасць і акуратнасць і з першых жа дзён заваявала сабе аўтарытэт. Яна ўзначаліла комсамольска-маладзёжную брыгаду, якая хутка стала адной з лепшых на заводзе. Асабістым прыкладам натхняла яна членаў сваёй брыгады на «стаханаўскую працу».

Завод рыхтаваўся да сустрэчы 30-й гадавіны Вялікага Кастрычніка. Брыгада Надзеі Баркун устала на стыханаўскую вахту, узяўшы на сябе павышаныя абавязальствы.

Дзяўчаты падрыхтавалі дастойную сустрэчу Вялікаму Кастрычніку — яны датэрмінова выканалі сваю вытворчую праграму.

— Надзея ўмее арганізаваць работу. За што-б ні ўзялася, усё ў яе выходзіць добра, — гавораць члены яе брыгады.

І гэта сапраўды так. У працы, як і ў баі, былы воін з чэсцю выконвае свой абавязак перад Радзімай. Вось чаму на перадыбарчым сходзе прадстаўнікоў працоўных Молатаўскай выбарчай акругі горада Мінска Надзея Андрэўна Баркун была аднадушна вылучана кандыдатам у дэпутаты абласнога Савета.

І. ЗАЛАТАРОВА.

На здымках (першы зверху): Сялянка вёскі Лахва Вера Грыгорайна Карушава — кандыдат у дэпутаты Лахвінскага сельсавета і Лунінецкага райсавета, Пінскай вобласці (злева) гутарыць з маладымі выбаршчыкамі. Здымак 2-гі: Стаханаўка — стрыжнёўшчыца ліцейнага цэха Віцебскага станкабудаўнічага завода імя Кірава Соф'я Карпаўна Сайчанка — кандыдат у дэпутаты Віцебскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных.

Здымак 3-ці: Народная артыстка БССР Анна Браніслава Абуховіч — кандыдат у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных. Здымак 4-ты: Старшыня Паўлавіцкага сельсавета, Бабруйскай вобласці Ульяна Ігнатаўна Пуцікава (злева) — кандыдат у дэпутаты Кірайскага райсавета дэпутатаў працоўных і старшыня калгаса «XVII парт'езд» гэтага-ж раёна Надзея Якаўлеўна Вінакурава — дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Сіла арганізаваанай працы

Стаяў канец красавіка. Сонца пяшчотнымі праменнямі абагравала зямлю, і яна апранала свой яркі вясновы ўбор.

Анюта любіла гэтую пару года. Ёй падабалася слухаць вясёлае цурчэнне ручайкоў, удыхаць бадзёры арамат вясны, наглядаць адраджэнне прыроды. Усё сваё невялікае жыццё Анюта правяла ў вёсцы Мышкавічы. Скончыўшы няпоўную сярэднюю школу, яна рашыла працаваць у калгасе. Не хацелася пакідаць родныя палі, цяністы лес...

Гэтая вясна асабліва хваліла Анюту. З усходам сонца спяшала яна на свой участак, каб глянуць на азіміну. На яе вачах палі пакрываліся злёным пышным дываном.

— Ну, дзяўчаты, добрае жыта ўродзіць! — дзялілася Анюта сваёй радасцю з сяброўкамі. — Шмат папрацавалі мы ўвосень, ды не прышоў яшчэ час адпачыць. Трэба пільна сачыць за пасевам.

Аднойчы пад вечар надыйшла з захаду хмара і буйнымі кроплямі ўдарыла па зелены. Анюта ў той час была на полі і спачатку абрадавалася дажджу. Шчаслівымі вачыма глядзела, як зямля паглынае вільгаць. Але раптоўна ірвануў вецер, і дождж перайшоў у навальніцу. Пасхіляліся маладыя жытнія сцяблінкі. Усхваляваная Анюта пабегла да старшыні.

— Кірыл Пракоф'евіч! Дождж загубіць усе нашы пасевы. Я толькі што з поля, і ўсё бачыла сама.

— Не хвалюйся, Анюта, — супакойваў яе старшыня. — Памятай, чалавек скарае прыроду, а не яна чалавека. Хай сціхне дождж, тады паглядзім.

Позна ўвечары, калі дождж яшчэ марасіў і на вуліцы стаялі вялікія лужы, Анюта разам з старшынёй і брыгадзірам Іванам Шчэрбіч ішла ў поле. Пасевы не толькі паляглі, а здаваліся ўбітымі ў зямлю.

Дзяўчына паглядала то на

Звяно Анны Бяляўскай за абмеркаваннем плана веснавых работ.

Фота В. Лупейкі.

старшыню, то на брыгадзіра, нібы просячы дапамогі.

— Трэба прабаранаваць увесь участак, — падумаўшы, сказаў Арлоўскі.

— Што вы! Баранаваць нельга, — запярэчыў брыгадзір. — Нядаўна-ж прабаранавалі, і зараз выдзернем пасевы.

— Пакуль калівы невялікія, — адказаў Арлоўскі, — барана пройдзе лёгка і толькі іх узніме.

Анюта чамусьці была ўпэўнена, што праўда на баку старшыні.

— Анюта! — звярнуўся да яе Арлоўскі. — Заўтра, як толькі пачне віднець, выязджай з бараною ў поле.

Досвіткам Шчэрбіч з усім звяном былі ў полі. Кірыл Пракоф'евіч не памыліўся. Другое баранаванне ўзняло азімыя. Яны выцягнуліся, пачалі кусціцца. Анюта не магла нарадавацца.

Арлоўскі не толькі кіраўнік арцелі, а добры памочнік усім звеннявым, брыгадзірам. Па яго прапанове звяно Анюты Бяляўскай вывезла ў сажалку ўсё ўгнаенне, якое нарыхтавала за зіму: курыны памёт і шмат вазоў гною.

— Калі вада ў сажалцы прагрэецца і пачнецца бражэнне, — перадавала Анюта сяброўкам словы старшыні, — мы атрымаем выключную па сваіх

якасцях падкормку для пасеваў. Хоць і ўнеслі мы на гектар аміячнай селітры па 4,5 цэнтнеры, але патрэбна правесці другую падкормку, бо мы павінны дабіцца ўраджаю не менш 30 цэнтнераў з гектара.

Дзяўчаты прызвычаліся верыць Анюце, бо ім здавалася, што ў калгасе няма падобных ёй. Нібы працавітая пчолка, уся яна аддавалася рабоце і як звеннявая і як клапацішчык калгаса. Позна ўвечары Анюта з поля ішла ў свіран, каб выдаць насенне брыгадзірам, фураж конюхам, корм для жывёлы. А ледзь золак яна працавала ўжо ў полі, сеяла, палала.

— Наша Анюта — самародак. Усюды пасее, — гаварылі калгасніцы.

На ўскраіне вёскі была старая, закінутая сажалка, адкуль вечарамі цягнула вільгацю. Улетку яна заўжды на палову высыхала.

Раніцай да яе пацягнуліся падводы. Два дні дзяўчаты вывозілі гной і скідвалі яго ў ваду.

У напружанай працы праляцелі вясеннія дні. Настала лета. Сонца пякло неміласэрна, высушваючы зямлю. Жыта перастала расці і пачало жоўкнуць. Калгаснікі паглядалі на чысты блакіт неба ў надзеі ўбачыць хоць воблачка.

— Сухмень якая. Дождж па-
трэбен.

— Пагарыць усё без даж-
джу.

Анюта прыкметна асунулася.
Яна страціла сон, стараючыся
прыдумаць сродак ратунку па-
севаў.

— Трэба паліваць, — рашы-
ла яна і падзялілася сваёю
думкай са старшынёй калгаса.

— Правільна, Анюта, — па-
хваліў яе Арлоўскі. — Толькі па-
лівай з сажалкі.

Анюта не магла ўцяміць.
Як-жа так? Яна-ж гаворыць аб
паліўцы, а не аб падкормцы.

— Так, — пацвердзіў свае
словы Кірыл Пракоф'евіч. —
Гэта жыва дасць вільгаць
зямлі і жыўленне раслінам.
Яны хутчэй набяруцца сіл.
Заўтра-ж збірай усё звяно.
Брыгадзір вам дасць коней,
кадушкі, ведры, чарпакі.

З самай раніцы звяно Анюты
сабралася ля сажалкі. Хто быў
з вебрамі, хто кіраваў коньмі,
хто чарпакамі напаўняў бочкі.
Дзяўчаты вылівалі па вядру
жывы на адзін квадратны
метр, і зямля прагна яе паглы-
нала. Калгаснікі былі радасна

ўзрушаны гэтай барацьбой з
прыродай. І тут ва ўсёй паў-
наце сказалася сіла арганіза-
ванай калектыўнай працы.

Няма слоў, каб перадаць тыя
намаганні, якіх каштавала па-
ліўка васьмі гектараў азімага
жыта. Звяно Анюты два разы
палівала свой участак, пакуль
не асушыла сажалкі.

Барацьба з засухай працяг-
валася не адзін дзень. І зямля
шчодро аплаціла гэтую гі-
ганцкую працу. Пасля паліўкі
жыта пачало расці ўвачавідкі.
Яно пакусцілася і стаяла гу-
стою сцяной. Калгаснікі прыхо-
дзілі палюбавацца на Анюцін
участак.

— Праз гэты гушчар і змяя
не прапаўзе, — казалі яны.

Звяно Бяляўскай выканала
сваё абавязацельства — яно са-
брала па 30,5 цэнтнера жы-
та з гектара.

— Толькі дзякуючы аргані-
заванай грамадскай калектыў-
най працы, — гаварыў Ар-
лоўскі, — калгас у цэлым ат-
рымаў ураджай збожжа ўдвая
вышэй леташняга, а звяно
Анюты перамагло стыхію і са-
брала рэкордны ўраджай. Уд-

вая багацей стаў у нас і праца-
дзень. Сёлета калгаснікі атры-
малі па 1,5 кілограма збожжа,
па дзесяць кілограмаў бульбы і
па дзесяць рублёў грашыма.
Агульны прыбытак калгаса
вырас да паўтара мільёна ру-
блёў.

Больш за ўсіх у калгасе вы-
працавала звеннявая Анна Бя-
ляўская. У яе кніжцы за міну-
лы год запісана 540 працадзён
пры сярэдняй выпрацоўцы ў
калгасе — 230.

Выключна дбайнымі, гаспа-
дарскімі адносінамі да працы,
сваёй стараннасцю і скром-
насцю Анюта Бяляўская заслу-
жыла аўтарытэт і любоў
калгаснікаў. Вось чаму члены
сельгасарцелі «Рассвет» ад-
надушна вылучылі яе канды-
датам ў раённы Совет дэпута-
таў працоўных.

— Наша Анюта заслужыла
давер'е народа, — гаварылі вы-
баршчыкі на сходзе.

Няма сумнення, што Анюта
Бяляўская з гонарам апраўдае
народнае давер'е.

Н. ПІГУЗАВА.

Бабруйская вобласць
Кіраўскі раён.

Апраўдаю высокае давер'е

(Пісьмо ў рэдакцыю)

У

1946 годзе на агуль-
ным сходзе нашага
калгаса было пастаў-
лена пытанне аб арга-
нізацыі звенняў.

Мне даручылі кіраваць ад-
ным са звенняў высокага ўра-
джаю.

Мы адразу ўзяліся за рабо-
ту. Свой участак узаралі пад
зябліва трактарнымі плугамі
на глыбіню ў 20 сантыметраў.
Ранняя вясной прабаранавалі
яго ў 2 сляды коннымі барона-
мі, а перад самым пасевам пе-
рааралі на глыбіню ў 18 сан-
тыметраў і адначасова прабар-
анавалі ў адзін след. Зямлю
добра ўгноілі.

Засеялі поле ў ранні тэрмін
адсартаваным зернем гатунку
«Новазыбкаўскі».

На васьмы дзень з'явіліся
дружныя ўскходы. Мы абыйшлі
ўвесь участак і падсеялі ўруч-
ную тыя мясціны, дзе былі пра-
севы. К зіме жыта добра рас-
кусцілася і стала моцным. Зі-

мой мы правяралі тоўшчу сне-
гавога пласту, некалькі разоў
бралі пробы на адрастанне і
вывезлі на поле 30 цэнтнераў
попелу, 15 цэнтнераў курынага
памёту і 300 вазоў гною.

Ранняя вясной мы падкармі-
лі пасевы мінеральнымі і мяс-
цовымі ўгнаеннямі і правялі
баранаванне. Пустазелле поў-
насцю выкідалі з поля.

З першымі дажджамі жыта
пачало расці, як на дражджах.
На работу ў поле выходзілі
досвіткам, яшчэ з расою. З на-
мі спаборнічала звяно Мілавай
Надзі, якое таксама старалася
здабыць высокі ўраджай.

Убралі жыта жніўкай. Калі
звезлі снапы, падграблі да
апошняга ўсе каласкі.

Малацілі на складанай ма-
латарні. Уся работа ў звяне
праводзілася індывідуальна, з
перавыкананнем норм выпра-
цоўкі і пры добрай якасці. Аб-
малот даў добрыя вынікі: з
кожнага гектара атрымалі па
120 пудоў збожжа.

Цяпер звяно змагаецца за
высокі ўраджай 1948 года. За-
сеялі 6 гектараў азімай пшані-
цы і спадзяемся атрымаць па
150 пудоў з гектара. На кож-
ны гектар унеслі па 20 тон
гною і падкармілі мінеральным
ўгнаеннем. Наша пшаніца
спаткала зіму ў добрым стане.
Зараз звяно збірае попел, ку-
рыны памёт, вывозіць гной.

Сёлета мы маем багаты пра-
цадзень. Толькі авансам я ат-
рымала 25 пудоў жыта.

Калгаснікі высока ацанілі
маю працу і на агульным
сходзе вылучылі кандыдатам
у дэпутаты Мінскага аб-
ласнога Совета. Высокае да-
вер'е сваіх аднавяскоўцаў з
гонарам апраўдаю, даб'юся
яшчэ вышэйшых ураджаяў, а
свой вопыт перадам калгасні-
кам маёй выбарчай акругі.

МАНЮК Марыя.

Звеннявая калгаса «Пуціла-
вец», Пухавіцкага раёна,
Мінскай вобласці.

АГНІ СЕЛЬСОВЕТА

Шривабны снежаньскі вечар. Аснежныя палі заліты мяккім зеленавата-сінім месячным святлом. Залатымі кропкамі агнёў паглядаюць з узгоркаў хутары Мелькановіцкага сельсовета.

Хутка поўнач, але людзі не спяць. Яны спяшаюць вывезці лес для новабудоўляў пяцігодкі. За першую палову снежня справіліся вывезці 874 кубаметры, на шмат перавыканаўшы заданне IV квартала. А лесарубы напілавалі будаўнічага і крапёжнага лесу 2.800 кубаметраў—утрая больш задання. Сёння, як і звычайна, падводы вярнуліся на хутары позна, бо ва ўсіх адзін клопат: ка дню выбараў завяршыць гадавы план лесанарыхтовак.

Пяцісценны дом, што стаіць ля шашы, асветлены прамяністымі лямпамі «Маланка». Над увітым зелянінай ганкам—прыгожа аформлены надпіс: «Агітпункт. Мелькановіцкі выбарчы ўчастак № 8». Відаць, што тут пастаралася клапатлівая жаночая рука. І сапраўды: фасад агітпункта ўпрыгожвала загадчыца хаты-чытальні комсамолка Валянціна Хадарэнка.

Адусюль, дарма што позні час, спяшаюць сюды людзі. Вось зайшлі Марыя Андрэева, Анна Кузняцова і Ольга Брыцько—сялянкі з вёскі Саленікі. Іх ветліва сустракае дзяжурная Мар'я Сакалоўская.

— Якія-ж вы, бабулькі, непаседы. Дзяўчаты, нябось, сядзяць па хатах, — жартуе Сакалоўская.—Праходзьце-ж далей. Валя навіны раскажа.

— Хочам у спісах праверыцца, ці не прапусцілі нас,—адказвае адна з наведвальніц.

Дзяжурная дапамагае сялянкам шукаць іх прозвішчы ў алфавітным спісе. Жанчыны з цікавасцю аглядаюць убранства пункта. Вось партрэт вялікага Сталіна ў любоўна аформленай рамцы, чыста напісаны прозвішчы выбаршчыкаў у спісах, маляўнічыя плакаты на сценах, календарны лісток з буйнымі лічбамі «11 студзеня—дзень выбараў», тэкст «Палажэння аб выбарах», на сталё грудкі акуратна складзеных брашур, свежыя газеты.

Наведвальніцы просяць загадчыцу хаты-чытальні раскажаць пра тое, што дзеецца зараз у нашай краіне.

Валя Хадарэнка ахвотна расказвае ім пра апошнія падзеі, пра абавязацельствы савецкіх людзей перад таварышам Сталіным — даць датэрмінова і больш лесу краіне.

— А як у вас справы, жанчыны? — пытае яна.

— Мяркуем, што і мы не з апошніх. Па хлеб ішлі ўперадзе і па лесу не адстанем.

Агітатар-комсамолка гаворыць жанчынам аб

тым, як хутка мацнеюць і багацеюць калгасы сельсовета.

— Какошчыцкія калгаснікі з першага-ж года зажылі ў дастатку. На працадзень атрымалі па 2,3 кілограма збожжа і па 7 кілограмаў бульбы, — расказвае яна.

— Дзелавы ў іх старшыня Васіль Філіпавіч, — адзваецца сялянка Андрэева пра т. Дабрыяна. — Па заслугах і кандыдатам у дэпутаты вылучаны.

— Ведае зямлю, ведае людзей, умее па душах пагаварыць з кожным, — пацвярджае Кузняцова.

Простыя сялянкі, узнятыя савецкаю ўладай да ўзроўню актыўных будаўнікоў краіны сацыялізма, праяўляюць шматгранную дзейнасць у выбарчай кампаніі. Мар'я Сакалоўская — член участкай выбарчай камісіі, вечарамі дзяжурць на ўчастку. Многа клопатаў і ў актывісткі Соф'і Андрос — члена сельскай выбарчай камісіі. Сялянка Лідзія Дабрыян, якая сама з'яўляецца кандыдатам у дэпутаты Мельканавіцкага сельсовета, агітуе за іншых кандыдатаў у дэпутаты, за перадавых сялян. Мар'я Мандрыкевіч працуе членам сельскай выбарчай камісіі. Валянціна Хадарэнка падтрымлівае парадак на агітпункце і забяспечвае яго літаратурай з хаты-чытальні. Настаўніца Ніна Еленская адказвае за спісы выбаршчыкаў, а Соф'я Андрос займаецца паўторнай праверкай правільнасці спісаў.

Савецкая ўлада аб'яднала іх вакол агульных

ПРАЧЫТАЙЦЕ ГЭТУ ПАЭМУ

«У пакрыўленай хаціне,
На ускраіне сяла,
Нарадзілася дзяўчына
У Сымона-Бабыля».

Так пачынаецца паэма «Кацярына», напісаная яшчэ да Айчыннай вайны вядомым беларускім паэтам Пятром Усцінавічам Броўка. Бязрадасным было дзяцінства Кацярыны. Бацька і маці ад цяжкіх пацехаў і радасці бацькоў. Збіраючыся ў лес на заробкі, бацька марыў набыць дачушчы новую паркалёвую сукенку. Аднак яго прыціснула дрэвам, і да дому яго прынеслі нябожчыкам. Неўзабаве памерла і маці. Кацярына засталася круглай сіратой. Мясоцы багачей Кузьма ўзяў яе за парабчанку. Пераканаўча апісвае яе жыццё паэт:

«Кожны бэсціў, кожны лаяў,
Засыпаў яе смяццём,
Поўна гора і адчаю
Парабчанскае жыццё».

Падобнае жыццё без змен і палёгка цягнулася гады. Паспела наша Кацярына вырасці і закахалася ў свайго суплечніка белакурага батрака М'колу, разам з ім марылі аб інакшых часах.

КАЦЯРЫНА *

«Прыдзе час, мы гора скінем,
Вочы высахнуць ад слёз,
Мы сустрэнем, Кацярына,
У жыцці прыгожы лёс».

Напярэдадні гэтага шчаслівага часу М'кола развітваецца з каханай. Ён ідзе ў горад і ўступае ў Чырвоную гвардыю. Аўтар раскрывае гэтую эпапею ў сціптых радках, праўдзіва і гарача паказваючы яе сутнасць:

«На змаганне сутарэнні
Узнялі большэвікі.
Тою восенню наш Ленін
Вёў з'яднаныя палкі.
Тою восенню рабочы
Па краіне ўсёй паўстаў.
Тою восенню праз ночы
Мудры Сталін прапаваў».

З выключнай цеплынёй паэт апісвае адзіноцтва цяжарнай Кацярыны, дапамогу падружжя-парабчанак і ўрэшце — нараджэнне дачкі, таксама названай Кацярынай.

«Цэлы дзень яна ляжала,
Не паднялася ўначы.
Добра, з вёскі той парою
Бабка здумала прыйсці...
А назаўтра раніцою
Гаманліва два жыцці.
Так падружжкі і спаткалі
З падарункамі ў руках —
Побліз мацеры гукала
Сінявокая дачка».

задач гаспадарчага і культурнага будаўніцтва, накіравала на гэтую мэту іх энергію, розум і волю.

З дапамогай сельсовета ўсе пагарэльцы Мельканавіцкага сельсовета пераселены ў новыя дамы. У Мельканавічах адкрыта няпоўная сярэдняя школа, у Пасінічах, Багданавічах і Какошчыцах — пачатковыя, дзе вучацца сотні сялянскіх дзяцей.

Суседзі дапамагаюць адзін другому. Разам вырашаюць дзяржаўныя справы. Кожны селянін ведае свайго кандыдата ў дэпутаты Баранавіцкага абласнога Савета — старшыню Слонімскага райвыканкома Івана Ферапонтавіча Мардашова. Ведаюць Усціна Паўлавіча Гаўрыльчыка — мясцовага селяніна-комуніста, які вырас да старшыні сельсовета і зараз балатыруецца ў раённы Савет.

Вядомы хутаранам усе 21 кандыдат у дэпутаты Мельканавіцкага сельсовета. Гэта — самыя перадавыя, самыя дастойныя людзі, якія чэснаю працай на дабрабыт Радзімы заслужылі павагу і давер'е народа.

І калі дзённае святло прыходзіць на змену прамяністым лямпам агітпункта, з новаю сілай закіпае жыццё ў кожнай хаце Мельканавіцкага сельсовета. Яно праменіцца святлом савецкай улады, яно сагрэта сонцам Сталінскай Канстытуцыі.

І. ВОЛЖСКІ.

Слоніmsкі раён
Баранавіцкая вобласць.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя і калгасны лад прынеслі Кацярыне шчаслівае жыццё. Адною з першых уваходзіць яна ў калгас, дзе дапамагае, як у арганізаваным калгасе, так і асабістым прыкладам.

Паэма заканчваецца хвалючым малюнкам, калі найлепшая па выніках свайго працы Кацярына атрымлівае ў Крэмлі ордэн Леніна.

Звяртаючыся да таварыша Сталіна, Кацярына ад усяго сэрца гаворыць:

«Зніклі крыўда, гора, слёзы,
Кожны ўзняўся галавой.
Не пазнаць наш край прыгожы,
Родны Сталін, бацька мой!»

У разгледжаным творы П. Броўка выступае, як паэт-майстар, які валодае багатымі паэтычнымі сродкамі. Створаныя ім мастацкія вобразы праўдзівы і вельмі ўдала пададзены. Гераіня паэмы Кацярына — тыповая для беларускай літаратуры. Яна ўзята з жыцця, рэчаісна і дзеючая. І, мабыць, кожны з чытачоў, які ведае беларускую вёску, зможа падказаць не адзін падобны выпадак з жыцця яго блізкіх і знаёмых.

Вось чаму з такой цікавасцю чытаецца паэма, кожны радок якой прасякнуты пачуццём любові і гордасці за нашых савецкіх людзей. Гэты твор блізкі і зразумелы народу.

З. БАНДАРЫНА.

* П. Броўка, Выбраныя творы, Дзяржаўнае Выдавецтва БССР, Мінск, 1947 г.

1948

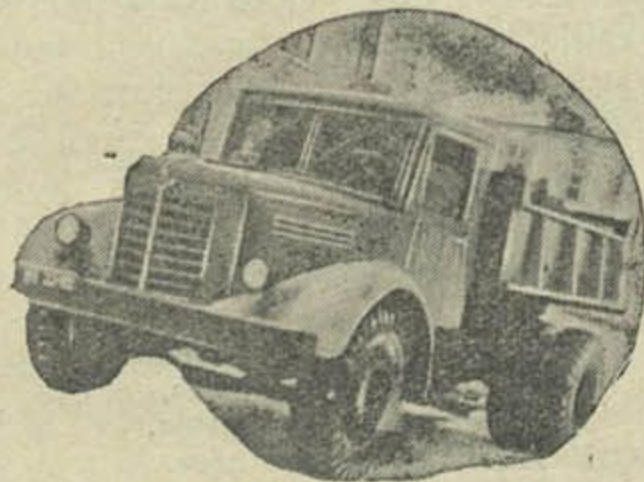
Стаханавская бригада комсомолки Минского радиозавода
имя Молотава тав. Мінко за настройкай радыёпрыёмнікаў.
Фота Я. Босіна.

Новы год!

Колькі радасці нясе ён савецкім людзям. Колькі смелых планаў будзе здзейснена! Яшчэ бліжэй падыйдзем мы да кунізму!

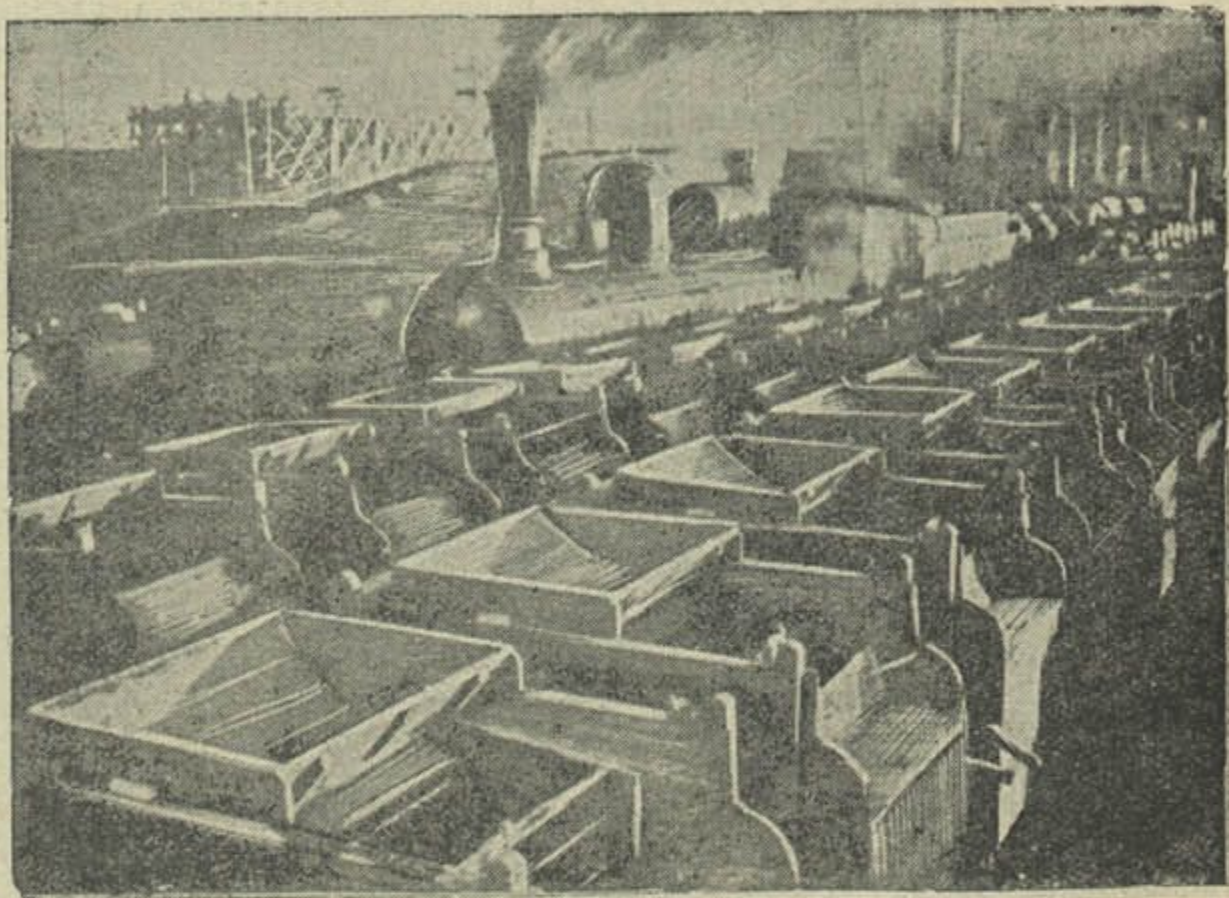
Поўны бадзёрасці, энергіі, веры ў свае сілы ідзе наш народ насустрач выкананню новых творчых замыслаў у вялікай будоўлі.

Падзеямі вялікага зместу быў насычаны для нас і мінулы год. З гонарам аб ім успамінаем. Пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі, геніяльнага правадыра народаў таварыша Сталіна мы дабіліся сур'ёзных перамог. Многа новых шахтаў, буйных прадпрыемстваў, электрастанцый уступіла ў строй. Буйная прамысловасць Саюза яшчэ ў кастрычніку дасягнула даваеннага ўзроўню. У краіне вырашчаны багаты ўраджай, дзяржава атрымала хлеба столькі, як у лепшыя даваенныя гады. Значна павысіўся матэрыяльны ўзровень жыцця

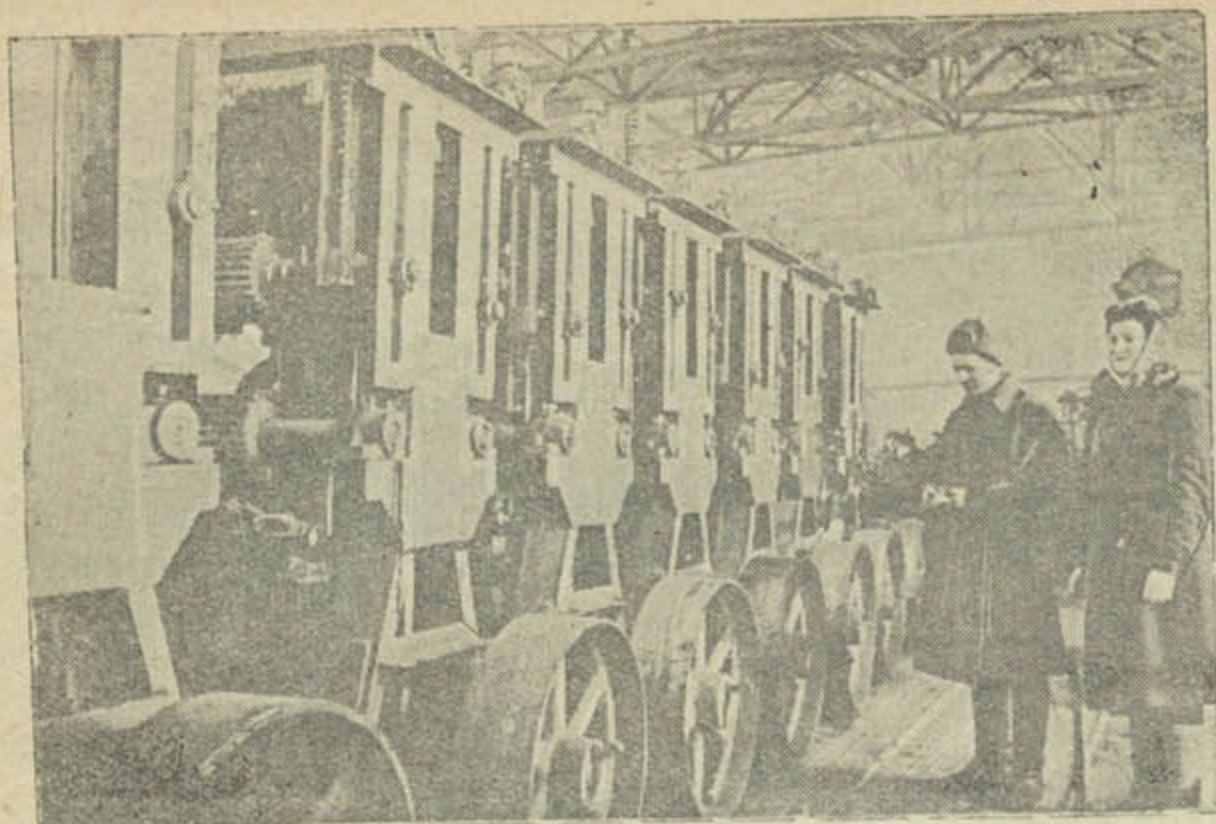
Грузавы аўтамабіль маркі «МАЗ—205», асвоены і выпушчаны Мінскім аўтазаводам.

Фота І. Шышко.

Гомельскі завод сельскагаспадарчага машынабудавання ў 1948 годзе закончыў аднаўленне сваіх вытворчых магутнасцей і забяспечыў выпуск розных відаў сельгасмашын. На здымку: Выпушчаныя заводам вялікія для калгасаў рэспублікі.

Фота Я. Босіна.

Бабруйскі машынабудаўнічы завод імя Сталіна даў звыш
плана 22 гатэрныя машыны для калгасных лесазавадаў.
Фота В. Лупейкі.

мінскага, віцебскага і гомельскага станкабудаўнічых заводаў, прадпрыемстваў па вырабу тавараў шырокага спажывання. У чэсць трыццацігоддзя савецкай дзяржавы да тэрмінова выканалі план 1947 года прадпрыемствы Мінска, Магілёва, Барысава і сотні іншых.

Пад сцягам барацьбы за выкананне пастановы лютаскага Пленума Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) змагалася наша сялянства ў 1947 годзе. Пад лозунгам «Больш хлеба краіне!» ішла барацьба за вырошчванне высокага ўраджаю. Не шкадавалі ні сіл, ні працы хлебаробы для дасягнення намечанай мэты. Добрасумленая, самаадданая праца дала станоўчыя вынікі. Наша рэспубліка датэрмінова разлілася з дзяржавай па нарыхтоўках хлеба, бульбы, насення лёну. Больш чым у мінулым годзе атрымалі калгаснікі на працадні. Пспехі мінулага года натхняюць сялянства на выкананне сельскай гаспадаркай пяцігодкі ў чатыры гады.

У 1947 годзе савецкі народ дабіўся вялікіх творчых поспехаў. Яны здабыты ва ўпартай працы і барацьбе, і мы па праву ганарымся імі. Але савецкія людзі не прывыклі спыняцца на дасягнутым. Пачаўся новы год. Перад усёй нашай народнай гаспадаркай паўсталі новыя вялікія планы, новыя складаныя задачы. Усё павінна быць падначалена закліку

Стаханавка Мінскай кандзіцёрскай фабрыкі «Комунарка» Галіна Цып-
ліцкая за ўпакоўкай гатовай
прадукцыі.

У сартовачным і ўпаковачным аддзяленні гатовай прадукцыі Магілёўскага металакамбіната.

Фота Я. Босіна.

ленінградцаў — выканаць пяцігодку ў чатыры гады. Дзеля гэтага савецкім людзям прыдзецца працаваць упарта і самааддана; няспынна мацаваць магутнасць нашай Радзімы, набліжаць светлы час трыумфу камунізма.

Для нашай Савецкай Беларусі 1948 год будзе годам далейшага паспяховага аднаўлення ўсіх галін народнай гаспадаркі.

Прадпрыемствы, што ўвойдуць у строй, у корані зменяць аблічча рэспублікі. Набліжацца да заканчэння будаўніцтва аўтамабільны і трактарны заводы. Павялічыцца выпуск прадукцыі веласіпеднага, станкабудаўнічых заводаў, тонкасуконных камбінатаў. Магілёўскі трубаліцейны завод дасць 4000 тон вадаправодных і каналізацыйных труб, а пркатны стан гэтага завода выпусціць 3,5 тыс. тон кровельнага жалеза. Звыш 4 мільёнаў квадратных метраў аконнага шкла дасць Гомельскі шклозавод, увойдзе ў строй Крычаўскі цэментны завод. Намнога павялічыцца выпуск прадукцыі лёгкай, тэкстыльнай і харчовай прамысловасці.

1948 год павінен стаць годам яшчэ большага ўмацавання сельскай гаспадаркі, яшчэ больш высокага ўраджаю.

Вялікія справы чакаюць нас у бягучым годзе, вялікія планы належыць ператварыць у жыццё. Пад мудрым кіраўніцтвам партыі, пад вадзіцельствам таварыша Сталіна савецкі народ пойдзе да светлай будучыні.

Уперад, да новых перамог!

Максім ЛУЖАНІН

Дванаццаць б'е. У гэты час,
Як водзіцца ў народзе,
Мы будзем Новы год страцаць
І год стары праводзіць.
І вось, адзін перад адным,
Стаяць гады абодва,
Ад стрэчы ўзрушаны яны,
Вітаюцца:
— Дзень добры!
Гаворыць год стары:
— Прымай!
Мне час за шапку брацца.
А ты, наш дружа, пачакай,
Няма чаго спяшацца.
Ты быў выдатны гаспадар,
Не знаў у працы стомы,
З табой развітвацца шкада,
Таварыш Сорок Сёмы!
Ты запускаў у ход станкі,
Збіраў аўтамабілі.
Ты ткаў нам сукны і шаўкі,
Каб хораша хадзілі.
Ты з поля даў такі ўмалот —
Еш колькі хочаш хлеба!
Ты плодны год і шчасны год,
Ты працаваў, як трэба.
Ты прызапасіў на разлік
Трывалую рублёўку...
Мы працягнулі-б, каб маглі,
Тваю камандыроўку,
Каб ты яшчэ крыху пабыў
На вахце адбудовы,
Каб электрычнасцю свяціў
З вакон палацаў новых.
Але пайшоў на выхад год:
— Шчасліва аставацца!
Вось мой заступнік. Да яго

Прашу з усім звяртацца.
Бы тут сабраліся сям'ёй,
Свабодных жанчыны,
З усіх старон прышлі, з усёй
Совецкае краіны.
Я вам скажу на адыход,
Што з вашай дапамогай
Расправіць крылле новы год
Лепш за мяне старога.
На славу нашае зямлі
Вас не адзін дзесятак,
Не ў сорок восьмы перайшлі,
А зразу ў пяцьдзесят.
Такіх шануе ўвесь народ,
Бо працавалі спорна
І павыконвалі за год
Па дзве і больш нормы.
Ты аднаўляеш гарады,
Ты спрытна фрэзеруеш,
Ты точыш валікі, а ты
Машинаю кіруеш.
Ты дом будуеш і вядзеш
Абрысы простых ліній,
Ты беражэш жыццё людзей
У палатах белых клінік.
А ты да мэты самалёт
Праводзіш за аблогі,
А ты паслушны параход
Швартуеш у затоках.
Ты праз дакладны тэлескоп
Шукаеш тайны зораў,
Ты абясшкодзіла мікроб
У цішы лабараторый.
Ты сееш граматы прамень
Для хлопцаў і дзяўчатак,
Ты развінаеш іхні дзень,
Кладзеш жыцця пачатак.

Ты шыла тонкія страі,
Старалася ці малы.
І ў добрым горадзе сваім
Адзела два кварталы.
Ты шмат наткала! Каб злучыць,
Дык можна ў дзесць столік
Тканінай гэтай авіцы
Усю зямлю наўкола.
Табою ганарыцца спорт:
Аднойчы ў дзень пагодны
Пабіла зразу ты рэкорд
І свой і міжнародны.
Мне ўспомніць хочацца усіх,
Ды вось, крыху калючка,
Мой тэрмін вышаў, час ісці,
Я скончыўся, сяброўкі.
Я вам жадаю добра жыць,
За працу мець адзнакі
І больш зрабіць і лепш зрабіць,
Хай кожны скажа
— Дзякуй!
Вось так праседзіў да відна
За добраю размовой.
Хоць і спяшаюся, аднак
Скажу яшчэ два словы:
Вам, хто са мною на палях,
Не шкадаваўшы сілы,
Рабілі дружна, каб зямля
Выдатна зарадзіла.
Хто жыта жаў, вязаў ячмень,
Хто малаціў пішаніну,
Скажу папраўдзе: і гэты дзень
Вам ёсць чым ганарыцца.
Але дагледзьце так папар,
Каб збожжам не пралезці,
Каб даў увосені гектар
Накруг пудоў па дзвесце.
Сяброўка, ты расціла лён,

Багата вышла пражы,
Няхай у гэтым годзе ён
Яшчэ цяжэй заважыць.
Ты даглядаеш парсюкоў,
Гледзі, каб нарастала
На карку ў кормных гадунцоў
На дзве далоні сала.
Хай прыбываюць у кароў
Адно ў адно цялята,
Каб не ставала ім хлявоў,
Пярэстым і лабатым,
Каб сырадой цурчэў цурком
Так шчодро, як з-пад крана,
Дык каб не проста малако,
А скрозь адна смятана.
Няхай звініць налівам сад,
Мёд залаціцца ў пчэльні...
Скажу вам проста:
Рельмі рад
І рад і ўсцешан вельмі.
Вам год ад году лепей жыць,
За працу мець адзнакі
І больш рабіць і так рабіць,
Каб кожны нёс падзяку.
Шануйце свой шчаслівы лёс!
Куды ты зірк ні кінеш, —
Усюды праца ваша ёсць,
Чутна па ўсёй краіне.
Усюды можна распазнаць
Свай клонат і турботы
І, усміхнуўшыся, сказаць:
— Тут ёсць мая работа!
А гэтай працаю сваёй
Вам ёсць па кім раўняцца,
Па светлай годнасці:
Герой
Усенароднай працы.
Па тых жанчынах, што народ

Абраў у дэпутаты,
Каб руляваць дзяржавы ўзлёт
У гэты час выдатны.
Вось дачакаўся я відна
За чаркай і размовай,
Хоць і спяшаюся, аднак
Скажу яшчэ два словы.
Я маю гэтакі сціплы план:
Каб прыбыло на лета
У краіне новых грамадзян,
А ў вас — уцешных дзетак.
Шчаслівых дзён і доўгіх дзён
Я нажадаць павінен,
Ад сэрца нізкі мой наклон
Вам, маці-гераіні.
Вы ўздавалі, так як след,
Дачок, сыноў-герояў,
Што прагрэмелі на ўвесь свет
Адважаю сваёю.
Сяброўкі! Новы год сабраў
Нас пад вясёлай ёлкай,
Але у кожнай з вас сястра
Ёсць за мяжой, сяброўкі.
Ды нас даўно прышла вясна,
А ў іх — пара старая.
Каб ім жылося, як і нам,
Сягоння нажадаем.
Вось мой заступнік — Новы год,
Шануйце, даглядайце,
А мне пара на адыход.
Вінішую вас.
Бывайце!
У новы год ідзе зямля,
Прыветная пагода.
Таварыш Сталін нас з Крэмля
Вітае з Новым Годам.

МАРЫ, ЯКІЯ ЗДЗЕЙСНЯЦЦА

Ал. ШАРАПАЎ

На змярканні апошняга ў 1947 годзе дня з прыціхлага цэха, узяўшыся пад рукі, вышлі тры дзяўчыны.

Яны даўжэй іншых затрымаліся на заводзе. Тэхнарук Ніна Гераскіна — член заводскага камітэта комсамола і фрэзероўшчыца Галя Цалабанава — член бюро цэхавай комсамольскай арганізацыі абмяркоўвалі нейкія мерапрыемствы ў сувязі з новагоднім балам, а токар—Таня Бруцкая затрымалася проста таму, што надта ўжо хацелася ёй выканаць сёння дзве намечаныя нормы.

Людзі паспелі ўжо разыйсціся па хатах, каб падрыхтавацца да сустрэчы новага года. Аўтазаводскі гарадок апанавала ўрачыстая ціш. Можна гэта таму, што гадзіну назад змоўклі заводскія трубы, а мо' урачыстасць навеяў свежы пухкі сняжок, што заслаў вуліцу белаю коўдрай, а шырокія лапы стромкіх соснаў акрыў мяккаю ватай, якая іскрыцца ад электрычнага бляску, што льецца праз вокны будынкаў. Каму не знаёмы той узняты настрой, калі адлічваеш апошнія хвіліны мінаючага года, аглядаеш свой пройдзены шлях і нібы адчыняеш у будучыню новыя дзверы, за якімі павінны збыцца твае мары, жаданні і мэты.

Тры дзяўчыны ішлі насустрач Новаму году. Рослая Ніна Гераскіна і Таня Бруцкая па краях, а самая маленькая з іх—Галя Цалабанава — пасярэдзіне. Было яшчэ даволі часу да таго, як рэпрадуктар з высокага будынка клуба павінен быў сказаць: «З новым годам, таварышы!», і дзяўчаты не спяшаліся. Яны моўчкі слухалі, як звонка пахруствае снег пад нагамі, і думалі кожная пра сваё...

Не памылілася Ніна Гераскіна, што паехала на Мінскі аўтамабільны. З машынабудаўнічага тэхнікума ў горадзе Энгельсе яе пасылалі ў Саратаў на шарыкападшыпнікавы завод. Але ён працаваў ужо поўным ходам, і Ніну не вабіла перспектыва атрымаць вузкую спецыяльнасць. Ёй хацелася ўласнымі рукамі паставаць першыя дэталі новабудовы, расціць яе і расці самой. Ніна чула, што каля Мінска, літаральна сярод лесу, расце аўтагігант, і яна ўпрасіла, каб яе паслалі іменна туды.

На завод Ніна прыбыла восенню 1947 года. І ў першую хвіліну здалася ёй, што спазнілася, бо лесу ўжо там не было. На яго месцы вырасталі горад шматпавярховых будынкаў, грамады заводскіх карпусоў. Над дзесяткамі тысяч квадратных метраў зямлі велічна павіслі ў паветры дзівосныя пераплёты металічных ферм. Але новыя цэхі толькі што асвойваліся. Завод пачаў вырабляць толькі першыя вузлы аўтамабіля. Значыць, ёсць дзе прыкласці здольнасці маладому спецыялісту ў тым размаху, аб якім яна марыла. Ніна хацела стаць добрым тэхнолагам і таму папрасілася бліжэй да вытворчасці.

14 — Перш чым пісаць тэхналогію працэса вырабу дэталей, хачу спачатку вывучыць яго практычна, — заявіла яна.

— Што-ж, — адказаў начальнік цэха, — працуйце планавікам. Мы якраз асвойваем першыя вузлы машын: пряднюю вось, карданныя валы і цэнтральны тормаз.

«Я рада, што непасрэдна звязана з вытворчасцю, — пісала Ніна сяброўкам. — Я рада, што веды, набытыя ў тэхнікуме, магу прымяніць для стварэння арыгінальнай беларускай машыны. Але гэта яшчэ не ўсё. Я ўласнымі рукамі павінна рабіць вузлы аўтамабіля. Няхай сабе я буду майстрам або памочнікам майстра, але я вывучу станкі і працэс апрацоўкі драбнейшых дэталей машын. Тады буду ўпэўнена, што стану добрым тэхнолагам, здольным распрацаваць і, можа быць (о, мары, мары!), удасканаліць, аблегчыць працэсы вырабу дэталей».

З раздум'я вывела дзяўчат цяжкая грузавая машына, якая так раптоўна вырвалася з-за вугла, што яны ўскрыкнулі і падаліся к трактору.

— У-у, мядзведзь! — больш з ласкаю, чым злосцю, кінула машыне ўслед Галя Цалабанава. — Гэта наш самазвал — «МАЗ-205». Я і ў цемры пазнаю яго, па грукату. Нябось, і нашы ў ім дэталі ёсць, Танюша! Колькі для яго крыжавінаў я фрэзеравала, а ты паваротных кулакоў вытачыла. Вельмі моцная машына! — і Галя па-дзяцінаму ўскінула галоўку.

Галі — 18 год. Але яна таксама хоча стаць майстрам. Гэта — яе мара, якой яна ніколі не скрывае.

— Завод мне — бацька родны. Ён мяне ўжо тром спецыяльнасцям навучыў, а значыць, і майстрам зробіць, — бойка гаворыць яна на любімую тэму. У такія хвіліны яе ўздэргнуты носік надае ўсяму твару задорны выраз.

Галя скончыла сямігодку ў Чэрвеньскім раёне (сёмы клас — пасля вайны). На завод прышла яшчэ тады, калі ён называўся аўтазборачным. Дарэчы, і настойлівая вучаніца хутка перайшла на самастойную работу. У яе характары, як і ў Ніны, прагнасць да ўдасканалення. Калі завод стаў аўтамабільным і прышлося асвойваць новыя станкі, яна пайшла ў рамесніцкае вучылішча, якое скончыла на выдатна і выйшла адтуль фрэзероўшчыцай 5-га разрада. За поўгода работы ў цэху шасці паспела набыць яшчэ дзве спецыяльнасці — шліфавальшчыцы і свідравальшчыцы. К канцу года яна з поспехам фрэзеравала для новага аўтамабіля крыжавіны і шліфавала паршнівыя кольца, выконваючы заданне на 200—250 процантаў. З новага года рашыла паступіць на курсы наладчыкаў, дзе зможа яшчэ лепш вывучыць станкі, а значыць і наблізіцца да заветнай мары — стаць майстрам. А каб лепш ішла тэхнічная вучоба, Галя будзе наведваць вячэрнюю школу. Яна вельмі любіць чытаць. У яе блакноціку запісана, што ў новым годзе яна прачытае «Радугу», «Два капі-

На новагоднім бал-маскарадзе.

Фотаэцюд Г. Бугаенкі.

таны»
читае
яна в
— I
ў рас
Дапан
—
вае Н
Адр
Мелод
лася
праз
—
одыя
—
ад
есах
арган
яск
—
дзіўна
сніць
сакрэ
нем. д
і не ў
мне г
—
маўча
балюч
наецц
мне с
ў ня
да та
для п
зыкан
хоўва
мары
кажу
здаец
епша
што п
нц
жах
іпіс
Вось
кам у
Базьм
аю
ку
е з
р
Абр
гвар
і шча
што
скай
—
—
Ніна.
ней у
За
дзе я
захац

таны» і многа іншых твораў. Яшчэ раз перачытае «Як гартавалася сталь». Не дарма-ж яна ведае ў цэху культмасавай работай.

— Ніна, ты многа дапамагаеш нам парадамі ў рабоце. Як ні кажы — тэхнікум скончыла. Дапамажы-ж мне майстрам стаць.

— Дапамагу, Галенька! — смеючыся адказвае Ніна. — Ды і сама ў цябе вучыцца буду...

Аднекуль з-за вокан данесліся гукі скрыпкі. Мелодыя то цурчэла, бы лясны ручэй, то білася ў шкло акордамі, нібы хацела вырвацца праз рамы і даць прастор сваім пачуццям.

— Ліст, — сказала Ніна. — «Другая раподыя». Вельмі люблю музыку.

— Я таксама, — падхапіла Галя. — У раёцкім вучылішчы запраўляла мастацкай адзейнасцю: спявала, танцавала і нават у месцах удзельнічала. А чаму-б нам, Ніна, не арганізаваць свой цэхавы ансамбль песні і танцаў?

— Я і сама аб гэтым думала. Між іншым, дзіўна, калі слухаю музыку, цягне мяне здзейсніць адну сваю заветную мару. Скажаць па сакрэту, я з дзяцінства захапляюся маляваннем. Але паступіць у мастацкую студыю так і не ўдалося. Вось і думаю цяпер: ці ўдасца мне гэта ў 1948 годзе.

— А вось мне, — неяк сарамліва пачала маўчаўшая дагэтуль Таня, — заўсёды робіцца балюча сэрцу, калі слухаю скрыпку. Успамінаецца горад Столін, на Піншчыне. Калі было мне сем гадоў, бацька выправіў мяне з вёскі ў нянькі. Я трапіла ў гарадскі рэстаран і была там за служанку. Там граў на скрыпцы для польскіх паноў адзін забіты вясковы музыкант, але з вялікім талентам. Вось вас выхоўвала з маленства савецкая ўлада, таму і мары вашы такія смелыя, шырокія. А я, шчыра кажучы, і марыць аб лепшым баюся. Мне здаецца, што ўсё радаснае ўжо збылося, і лепшага не прыгадаеш. Хіба-ж гэта не цуд, што простая сялянская дзяўчына на такім гіганце складаным станком валодае, па чарцяжках уласнымі рукамі дэталі выточвае; былая пісьменная служанка спецыялістам стала! Вось аб чым я мару раскажаць сваім сяброўкам у вёсцы Белушы, калі паеду ў адпачынак. Вазьму з сабой газету, дзе пра мяне пісалі, як пра стыханаўку. Няхай парадуюцца людзі за гэтую аднасяльчанку... Ну, а потым, як і Галя, курсы наладчыц пайду. Хоць і цяжка будзе з двухкласнай асветай, але асілю. Майце пражэ, што да вучэння маю здольнасці.

Абрамлены цёмнай пасмаю валос дзявочы гвар свяціўся ў гэты час нястрымнай радасцю і шчасцем. І неяк само сабою атрымалася, што Галіна рука аказалася ў цёплай сяброўскай руцэ Тані.

— А ці не пара нам, дзяўчаткі, на бал?

— І сапраўды, дадому час, — заспяшалася Ніна. — А нам з табою, Галя, прыдзецца раней у клуб заглянуць.

За павароткаю шашы маячылі агні пасёлка, дзе яна жыла. Ніна ўзбегла на ўзгорак. Ёй захацелася з вышыні глянуць на заліты свя-

Маладая беларуская мастачка Раіса Владзіміраўна Кудрэвіч працуе над новай карцінай «Песня», якая паказвае калгасных хлапцоў і дзяўчат на адпачынку. Карціна Р. Кудрэвіч «Веснавы пейзаж» прадстаўлена на міжнароднай выставцы моладзі ў Празе. Мастачка ўдзельнічае ва ўсіх выстаўках, якія арганізуюцца ў рэспубліцы. У Маскве на ўсесаюзнай выставцы, прысвечанай 30-годдзю савецкай улады, выстаўлена яе карціна «Ідуць з поля».

На здымку: Р. Кудрэвіч за работай над новай карцінай.
Фота Г. Бугаенкі

точным святлом гарадок, які ёй стаў такім родным, як і гэтыя слаўныя дзяўчаты і тысячы іншых сяброў, што поплеч працуюць у гулкіх цэхах завода.

І калі ўбачыла яна новыя кварталы чатырохпавярховых гмахоў і побач з імі маленькіх, нібы цапачных катэджаў, што выраслі на яе вачах, Ніна адчула, што не выказала сяброўкам галоўнай мары сваёй: хутчэй убачыць родны завод закончаным. Вось гэтыя вуліцы будуць заліты асфальтам, а цэхі апрацуца ў цяжкі бетон. На Свіслачы, што працякае каля завода, раскінуцца паркі і стадыёны, створыцца штучнае возера. Побач узнімецца Палац культуры, дзе Ніна будзе вучыцца жывапісу, дзе Галя прачытае новыя кнігі, а Таня пачуе дзівосную музыку і будзе раскажаць на роднай Піншчыне аб сваім шчаслівым жыцці...

І радасна становілася на душы ў Ніны ад усведамлення таго, што ўсё, аб чым яна з сяброўкамі марыць, можа збыцца ў 1948 годзе.

КОМУНІСТКА ЛЕНІНСКАГА ПРЫЗЫВУ

Іван ГРАМОВІЧ

Зіма лютавала. Вуліцу замяло, і пад гурбамі снегу схаваліся будынкі. Член сельсовета хадзіў па сяле ад хаты да хаты. Адхіляючы саляныя маты, ён стукаў у шыбы і склікаў на сход, не чуючы ўласнага голасу ў поўсёце завірухі.

Людзі сабраліся ў адну хату. Спалохана дрыжэў і гаснуў кволы агеньчык лучыны. І калі барадаты дзядзька абламаў чырвоны агарак, лучына ўспыхвала, асвятляючы твар маладой настаўніцы. Трымаючыся за край стала, яна гаварыла народу аб неабходным, цяжкім горы:

— Няма Владзіміра Ільіча Леніна...

Людзі плакалі разам з настаўніцай.

— Ленін памёр, але жыве партыя большэвікоў. Яна павядзе нас па шляху Леніна!

У гэты памятны год Вера Іванаўна Захарэвіч уступіла ў рады камуністычнай партыі разам з тысячамі лепшых людзей краіны, гатовымі аддаць жыццё за справу бессмертнага правадыра.

Вера Іванаўна ўсёй душою аддалася рабоце, ні на хвіліну не забываючы пра абавязкі члена большэвіцкай партыі. Пачуццё вялікай адказнасці аднолькава ўладала ёю і ў родным сяле Грабёнцы, дзе яна была настаўніцай, і ў Заслаўлі, дзе працавала загадчыкам раённага аддзела асветы, і ў Мінску, куды пазней пераехала на работу.

Народ не раз аказваў Веры Іванаўне сваё давер'е. Яна была дэпутатам Мінскага гарадскога Савета, членам Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР, а ў лютым 1947 г. яе выбралі ў дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР.

На Сесіі Вярхоўнага Савета да яе падыходзілі стары знаёмы, былы старшыня сельскага Савета.

— А памятаеш, Вера Іванаўна, як на нас кулакі напалі?

— Як-жа можна забыцца! — адказала Вера Іванаўна.

— Як цяпер памятаю, — сказаў яе знаёмы, — з якім натхненнем тлумачыла ты сялянам лінію партыі ў пытаннях калектывізацыі, як слухалі цябе на сходах, асабліва жанчыны.

— Так, гэта быў год вялікага пералому. Яго нельга забыць!

У гады Вялікай Айчыннай вайны Вера Іванаўна апынулася ў далёкім Кавылкінскім раёне, Мардоўскай АССР. Не будучы спецыялістам у медыцыне, яна прыняла гарачы ўдзел у арганізацыі шпітэля для раненых салдат і афіцэраў, праводзіла агітацыйную работу ў калгасах. Справай і словам натхняла савецкіх людзей на працоўныя подзвігі.

* * *

На стала ў Веры Іванаўны — раскрытая кніга «Кароткага курса гісторыі партыі», а побач том твораў І. В. Сталіна. Яна няспынна павышае свае веды.

Вялікі Сталін гаварыў, што дэпутат павінен быць бясстрашным у баі і бязлітасным да ворагаў народа, як Ленін, праўдзівым і сумленным, як Ленін, любіць свой народ так, як любіў яго Ленін. Гэтыя мудрыя словы правадыра з'яўляюцца кіруючымі ў жыцці Веры Іванаўны.

Як дэпутат, яна атрымлівае шматлікую карэспандэнцыю. Лісты пішуць з Берліна, з Калінінграда, з Масквы. Былыя вучні-выхаванцы клапоцяцца аб яе здароўі,

В. І. Захарэвіч гутарыць з завучам школы
Е. К. Датавай (злева).

Фота І. Шышко.

успамінаюць юнацтва і таго, хто вывеў у людзі! Пішуць і афіцыйныя асобы.

Аднойчы прыйшла да яе ў школу Марозава — прыбіральшчыца пятага вагоннага ўчастка станцыі Мінск — і расказала аб тым, што не можа атрымаць пенсіі за сына, які не вярнуўся з фронту. Да вайны працаваў ён чыгуначнікам на станцыі Жыткавічы. Райваенкамат горада Мінска можа налічыць пенсію яе сыну толькі тады, калі будзе ведаць яго заработную плату. Начальнік станцыі Жыткавічы нейкі Бандарэнка адмовіў Марозавай у даведцы, бо прыпомніў, што ўжо раз, здаецца, высылаў, а копіі здымаць не мае права. Вера Іванаўна ўмяшалася ў гэту справу, і Марозава зайшла да яе ў другі раз, каб падзякаваць свайму дэпутату, якому аддала голас на выбарах.

Веру Іванаўну добра ведае юрысконсульт, як частую наведвальніцу па справах працоўных горада. Раённыя судзі нярэдка атрымліваюць ад яе такія паперкі: «Прашу паведаміць, калі будзе слухацца гэта справа. Хачу прысутнічаць пры яе разглядзе».

Яна заступілася за бабулю Леваненю, якую незаконна хачелі выселіць з кватэры. Яна дапамагла настаўніцы Выхотавай атрымаць грошы, выплату якіх затрымлівалі. Дапамагае Вера Іванаўна і старой настаўніцы Жыціхінай, якая страціла зрок.

Кожны дзень наведваюць яе студэнты і настаўнікі, бацькі і школьнікі, хатнія гаспадыні і кіраўнікі ўстаноў. Да яе ніколі не зачыняюцца дзверы, ні дома, ні ў школе.

26 сярэдняй школа, дырэктарам якой з'яўляецца В. І. Захарэвіч, расце штогод. Сёлета ў школе дабавілася 250 вучняў.

За самаадданую працу па аднаўленню школы Захарэвіч узнагароджана «Ганаровай Граматай Вярхоўнага Савета БССР».

Дваццаць шосты год працуе педагогам Вера Іванаўна. Яе дачка Іра закончыла сярэднюю школу з залатым медалем і цяпер вучыцца ўжо на трэцім курсе Палітэхнічнага інстытута. Маці шчасліва ўсміхаецца, думаючы пра далейшы лёс дачкі. Яшчэ ў гады ленінскага прызыву яе святым заветам стала імкненне да ведаў, якое настаўніца прывівае цяпер сваім вучням.

У класе, дзе працуе з вучнямі Вера Іванаўна, напамінае пра тое вялікі лозунг:

«У працы, у навучы, як Ленін і Сталін, мы будзем наперад ісці».

Арганізавана ідзе гандаль па-новаму, без картак. У магазінах — багацце тавараў і прадуктаў.
На здымках: Гандаль харчовымі і прамысловымі таварамі ў магазіне ОРС'а пры аўтазаводзе, у хлеба-
прадуктовым № 94 і ў гастронOME № 9 горада Мінска.

Фота І. Шышко і Ф. Фёдарова

Чалавек

ВЯЛІКАГА СЭРЦА

Мяккае зеленаватае святло настольнай лямпы ціха лашчыць чысты пакой. Ужо за поўнач. Але Клаўдзя Харытонаўна спаць не кладзецца. Лёгкім крокам падыходзіць яна да ложка, дзе спіць яе васьмігадовы Сярожа з румянымі шчочкамі. Дбайная матчына рука папраўляе коўдру. Жанчына хвіліну прыслухоўваецца да роўнамернага дзіцячага дыхання, а потым бяшумна ідзе да стала, на якім стаіць яшчэ цёплы, да бляску начышчаны самавар, кубкі, у шкляннай вазе — пернікі, цукеркі. Іх колькі гадзін таму прынеслі два маладыя статныя афіцэры. Нядаўна яны сядзелі васьмі тут, за сталом, на супраць Клаўдзі Харытонаўны, пілі чай, вялі цёплую, шчырую размову. Гэта яе сыны — Міхась і Андрэй.

І прыгадалася ёй мінулае: жыццё работніцы, сяброўкі, мацеры... Так, мацеры. У яе не было сваіх дзяцей. Але ў 1927 годзе яна з мужам узялі на выхаванне хлопчыка і ўсынавілі яго.

... З хваляваннем пераступіла маладая жанчына парог Віцебскага дома для сірот. Нянька, даведаўшыся пра мэту яе прыходу, дазволіла прайсці ў дзіцячы пакой. На вялікім дыване сядзела некалькі хлопчыкаў і дзяўчынак. Клаўдзя Харытонаўна прыкмеціла невялікага кволага хлопчыка, што ціхенька сядзеў на ложку. Яго вялікія вочкі былі не па-дзіцячаму сумныя. Калі яна ўзяла хлопчыка на рукі, ён даверліва прытуліўся да яе. Пачуццё мацярынскай пяшчоты ахапіла жанчыну. Яна прыгарнула хлопчыка і ў гэтую хвіліну адчула, што стане для яго маці!

Праходзіў час. Лазовікі даглядалі свайго выхаванца, як роднага сына. Далі яму імя мужа — Валодзя. Колькі бяссонных начэй давялося правесці ля ложка слабенькага хлопчыка, пакуль ён узняўся на ногі.

І ў той час, калі здавалася, што шчасце моцна ўвайшло ў сям'ю, непрыкметна падкралася вялікае гора: захварэў муж Клаўдзі Харытонаўны, і праз колькі месяцаў яна асталася ўдавою.

У доўгія асеннія вечары задумвалася жанчына над тым, як жыць далей, як выходзіць сына. Яе непакоіла, што хлопчык расце ў адзіноце, без братоў і сяспёр. Але здарылася так, што ў Валодзі адразу стала два браты.

падкова. Яна працавала тады ў Віцебскім кінатэатры «Спартак». Адночы ўвечары, калі ішоў заліўны дождж, яна ўбачыла двух хлопчукоў, якія, прыгарнуўшыся адзін да аднаго, спалі на ганку тэатра. Аказалася, што ў дзяцей няма ні бацькоў, ні сваякоў.

— Як цябе завуць? — звярнулася яна да старэйшага.

— Міхась.

— А я Андрэй Сушчэня, — адказаў малодшы.

— Ну, добра, хлопчукі. Заўтра я паклапачуся, каб вас узялі ў дзіцячы дом, а зараз пойдзем да мяне.

Хлопчукі спачатку глядзелі недаверліва, але потым з радасцю ўхапіліся за працягнутыя рукі. Праз гадзіну яны былі ўжо чыста вымытыя і пераапанутыя. За сталом у цёплым пакоі яны з асалодаю елі гарачую вараную бульбу. Напіўшыся чаю, яны падзякавалі гаспадыню, і, параіўшыся між сабою, прамовілі:

— Мо', вам дапамагчы? Мы можам дроў нарубаць, вады прынесці.

— Не, хлопцы, няхай ужо заўтра. А цяпер кладзіцеся спаць.

Чым больш прыглядалася да хлопчыкаў Клаўдзя Харытонаўна, тым больш яны ёй падабаліся. На другі дзень яна не адвяла іх у дзіцячы дом, як абяцала, а прапанавала пагасціць яшчэ некалькі дзён.

Дзеці хутка прывязаліся да Клаўдзі Харытонаўны, да яе маленькага Валодзі.

Яна таксама прывыкла да іх і рашыла не разлучацца. У сваім сэрцы яна знайшла даволі цяпла і ласкі, каб сагрэць імі і гэтых дзяцей.

Цяпер Клаўдзя Харытонаўна мела невялікую, але дружную сям'ю. Сама яна працавала. Валодзя днём быў у дзіцячым садзе, старэйшыя — у школе. З павагай і любоўю адносіліся яны да сваёй названай маці. Як умелі, дапамагалі ёй. А ўвечары, калі яна адпачывала, садзіліся ля яе і па чарзе ў голас читалі цікавыя апавяданні.

Так праходзілі гады. Дзеці закончылі школу. Цяпер трэба было дапамагчы ім выбраць прафесію. Міхась выказаў жаданне стаць слесарам. Андрэя цікавіла медыцына. Клаўдзя Харытонаўна не прырэчыла, хваліла іх выбар. Хутка Міхась стаў вучнем школы ФЗО, а Андрэй паступіў у медыцынскую школу.

Калі яны сталі дарослымі, васьмі-восьмі гадамі з матчынай хаты, у Клаўдзі Харыто-

наўны з'явілася жаданне ўзяць на выхаванне яшчэ адно дзіця. Але трэба было параіцца з сынамі.

Неяк за вячэраю яна сказала:

— А ці не хацелі-б вы, хлопцы, мець яшчэ аднаго брата? Была я ўчора ў дзіцячым доме. І вельмі спадабаўся мне там адзін хлопчык. Такі ласкавы ды прыветны. Хацела-б яго за сына мець.

— А чаму-ж не ўзяць?—адказаў Міхась.— Хутка ўжо і я пачну зарабляць. І ўпяцярых пражывем!

І ўвайшоў у сям'ю яшчэ адзін чалавек, сірата Лёня Каляда — выхаванец дзіцячага дому.

... Летам 1941 года на пероне Віцебскага вакзала, запоўненым людзьмі, стаяла жанчына з сівымі пасмамі валасоў, а каля яе—чацвёра рослых юнакоў. То Клаўдзя Харытонаўна Лазавік праводзіла на фронт сваіх сыноў.

Прарэзаў паветра паравозны гудок. Яна горача абняла хлапцоў, пацалавала і дала ім свой матчын наказ:

— Глядзіце-ж, хлопцы, будзьце стойкімі, мужнымі байцамі! Добра абараняйце сваю Айчыну. Не забывайце і мяне старую...

Цяпер усё гэта перажыта. З перамогай вярнуліся сыны да сваёй маці. Матчына сэрца горда ўсведамленнем, што яна ўзгадавала такіх сокалаў.

Д а ч ц ы

Ілья КЛАЗ

Ты днём ў вайну гуляла з хлапчукамі,
Скрыпела крэсламі,
Канапаю, сталамі
І санітаркаю была ў баях...
А ўвечары,
Стаміўшыся ад бою,
Прыціснулася да мяне шчакою
І моцным сном заснула на руках.
Да раніцы спакойна спаць ты будзеш.
Я да паўночы над табой стаяў.
За вокнамі гудзеў віхурай студзень,
А горад —
Як і я —
Не спаў.
Чуваць быў гоман
І людскія крокі.
Я чуў скрозь шкло
Намёрзнутых вакон,
Як грукаталі малаткі па кроквах
І кіркі падымалі перазвон.
У цемені пры ўспышцы аўтагена,
Нібы пад яркім водбліскам зарніц,
Здалёк віднеліся
Крутыя сцены
Адноўленых
Высокіх камяніц.
Там рэжуць ноч лябёдак галасы,
Дым і смала там пахнуць, як лучына...
Там сябра мой
Падняўся на лясы,
Забыўшыся пра сон і адпачынак,
Каб новым поспехам
Адзначыць дзень
І на світанні, зняўшы рукавіцы,

Клаўдзя Харытонаўна працуе зараз тэх-работніцай пры Віцебскай музычнай школе. Тры гады таму яна ўзяла на выхаванне яшчэ аднаго хлопчыка, Сярожу, бацькі якога загінулі ў часе Айчыннай вайны.

— Думаю, хопіць сілы і гэтага вывесці ў людзі, — бадзёра гаворыць Клаўдзя Харытонаўна. — А вясной вазьму на выхаванне яшчэ і дачку. Няхай у пяцярых сыноў маіх будзе яшчэ і сястра!

Чуласць і ўвага, нястомныя клопаты аб сваіх сынах-выхаванцах—такі жыццёвы шлях Клаўдзі Харытонаўны. Як вопытны батанік праз доўгія гады з трывогай і хваляваннем выходжае расліну, так і гэтая маці выпесціла асірацелых дзяцей і вывела на шырокую дарогу жыцця.

І ў рашаючы час, калі паўстала пытанне—быць ці не быць савецкай Радзіме, Клаўдзя Харытонаўна выканалася свой ганаровы матчын абавязак: адправіла на барацьбу з лютым ворагам чатырох мужных абаронцаў, выхаваных у духу любові і адданасці Айчыне.

Радзіма заўсёды будзе ўдзячна гэтай простае савецкай жанчыне з высокародным сэрцам. Праз усё сваё жыццё пранясучь яе вобраз і самую шчырую ўдзячнасць яе названыя сыны.

М. РАКІТНЫ.

Дзіцячы ансамбль Брэсцкай музычнай школы.
Фота Л. Папковіча.

Прыйсці і першым
Кінуць бюлетэнь
За новы Мінск,
За новую сталіцу.
Не спіцца мне,
Вакол стала хаджу,
Чакаю досвітку, і сэрца б'ецца часта.
Але я раніцай
Цябе не разбуджу,
Выходзячы на выбарчы участак.
Я ў гэты дзень пайду галасаваць,
Каб ранкам ты вясёлай уставала,
А уначы магла спакойна спаць,
Каб ты не знала слова «ваяваць»
І толькі крэсламі ў вайну гуляла.

З рускай мовы пераклаў М. АЎРАМЧЫК.

(Апавяданне)

Усевалад КРАУЧАНКА

Мал. В. Ціхановіча

Праз усю дарогу ад самага райцэнтра аж да Перароўскай павароткі, дзе машына павінна была павярнуць з шашы на лясную прасёлачную дарогу, Марынка была ў найлепшым настроі. Яна ўвесь час жартавала, многа гаварыла, смяялася. То яна расказвала Андрэю Корзуну, шоферу і памочніку па догляду за дынамай, розныя смешныя выпадкі са свайго жыцця, не расказаныя яшчэ за час іх штотдзённых сумесных падарожжаў; то раптам, не міргнуўшы вокам, ва ўпор дапытвалася, ці любіў ён калі-небудзь якую дзяўчыну і каго іменна, хача, хітруха, добра ведала, каго маўкліва і пакуль што без неспеху любіў Андрэй; то з усёй жорсткасцю сваіх васьмнаццаці гадоў абзывала Андрэя ратазеем, а не шоферам, калі ён часам, у разгубленасці ад яе пытанняў, не досыць спрытна абмінаў на дарозе яміну і машыну рэзка падкідала ўгару.

Але калі машына мінула паваротку і да Перарова засталася лічаных пяць-шэсць кілометраў, Марына неяк прыціхла, задумалася. Знаёмыя з маленства, такія родныя і блізкія палі, лясы і пералескі, што ляжалі паабпал дарогі, пафарбаваныя ў мяккія і самотныя асеннія колеры, разварушылі яе ўспаміны...

Усяго якіх шаснаццаць месяцаў прайшло, як Цармон Ігнатавіч—старэйшы настаўнік і дырэктар Перароўскай школы—на ўрачыстым выпускным вечары ўручыў ім пасведчанні аб сканчэнні няпоўнай сярэдняй школы. Колькі розных гаворак, колькі вясялай і заклапочанай мітусні ўзнікла тады раптам сярод школьнікаў Перарова. Да гэтага ўсё было так проста—узмку яны хадзілі ў школу, у штогодняй паступовасці пераходзілі з класа ў клас, лета прабягала то ў адпачынку, то ў лёгкай працы ў калгасе, то ў дапамозе бацькам. І вось, як у хуткім сне, прабегла дзяцінства, і кожнаму з іх трэба было выбраць далейшую дарогу жыцця. Пачаліся гарачыя спрэчкі, абмеркаванні, куды паступаць вучыцца або дзе працаваць. Трое дзяўчат парашылі паступіць у восьмы клас дзесяцігодкі, каб потым пайсці ў інстытуты. Трое хлопцоў, вучоба якіх была затрымана вайной, па накіраванню райкома камсамола падаліся на Мінскі трактарны, каб набыць там добрую рабочую прафесію. Выдатнікі Толя Шпак і Міша Лагута, лепшыя ў школе натуралісты, парашылі не адмаўляцца ад прафесіі бацькоў і дзялоў і падалі заявы на курсы калгасных паляводаў. Іншыя вырашылі паступіць у медыцынскую школу, іншыя ў педагагічнае вучылішча.

І толькі адна яна выбрала тады сабе гэтую клепатлівую і, можна сказаць, хлопцоўскую прафесію—механіка сельскай гукавой кіноперасоўкі. Хто ведаў неспакойны, схільны да прыгод характар Марынкi, каму вядомы былі яе дзіцячыя мары і даўняя нейкая асаблівая любоў да кіно, таго і не здзівіў яе выбар. Але многім такое яе рашэнне паказалася недарэчным. Колькі ні адгаварвалі яе і бацькі і вучні-аднакласнікі, яна

паставіла на сваім—будзе вучыцца на кіномеханіка. Бацька Марынкi, стары Мацей, калі пераканаўся, што не памагаюць яго ўгаворы, нават лаяўся на яе, даказваў, што не пад сілу будзе ёй справа, якая, па яго думцы, патрабавала хлопцоўскіх рук, і ўпрашаў не ўводзіць на старасці бацьку ў сорах.

Але дзе там тое было, каб Марынка, нешта цвёрда вырашыўшы, паслухала бацьку, тым больш што, часна кажучы, праўда была не на яго баку. Вось тады, помніцца, бацька і кінуў тыя крыўдныя словы, якія і цяпер яшчэ ярка стаялі ў памяці Марынкi.

— Ну, што-ж, едзь! Толькі-ж забудзь і дарогу ў Перароў, калі як-небудзь праскочыш у механікі—у нашым сяле партачоў не любяць. А які-ж кіномеханік з бабы?

— Усёроўна паеду,—запальчыва кінула тады бацьку Марынка.—А вывучыся—на злосць вам і ў Перароў з карцінай прыеду.

І вось усё збылося, як яна думала і казала. Каля года правучылася Марынка на курсах гукавых кіномеханікаў, на выдатна скончыла іх і атрымала накіраванне на Палессе—у родны раён. А цяпер вось прышло і тое, што яна едзе з кіноперасоўкай у родную вёску, у Перароў. У яе было такое адчуванне, быццам яна павінна была вытрымаць нейкі экзамен перад сваім сялом, а галоўнае—перад бацькам. Яна добра ведала сваю справу, складаны апарат да апошняга вінціка быў ёй падуладны. І ўсё-ж Марынка хвалявалася цяпер можа нават больш, чым перад экзаменам на курсах.

Тым часам, пакуль Марынка перадумала ўсё гэта, машына мінула апошні перад вёскай хвойнічак. На левы бок ад дарогі выбліснула алаясаная лазняком рака, а на ўзгорку над ракою завіднеліся перароўскія хаты.

Збянтэжаны маўчаннем Марыны Андрэй запытальна глянуў на яе. Марына злавiла яго погляд і строга сказала:

— Чаго глядзіш? Няхай толькі сёння падвядзеш у чым-небудзь з дынамай, ніколі не дарую... І ездзіць з табою адмоўлюся.

Андрэй нахмурыўся і без патрэбы газануў машыну.

— Ты не злуйся, Андрэйка,—раптам памякчэла Марына.—Я так хвалюся, каб хача ў нас усё добра было. Разумееш—гэта-ж мая родная вёска.

Але ўсім выглядам сваім Андрэй паказаў Марыне, што зробіць усё, што можа, каб сёння прайшоў па ўсіх правілах.

Увечары перапоўнены людзьмі калгасны клуб гудзеў, што вулей. Людзі ўшчыльную сядзелі на лавах, стаялі ў праходах, тоўпіліся каля дзвярэй. Дзетвара ў пошуках лепшых пазіцый заняла нават усе падваконнікі—неўгамонныя жэўжыкі круціліся там, быццам каноплянікі на плоце. Пасярэдзіне зала, бліжэй да задняй сцяны, узвышаўся кіноапарат, устаноўлены на моцным дубовым стале. На сцэне вісеў невялікі,

роўна распраўлены экран. Некалькі электрычных лямпачак залівалі зал яркім святлом.

Бацька Марынкi, адзiн са старэйшых калгасных кo-пiюхаў, паважаны ў калгасе чалавек, звычайна займаў у клубе месца ва ўсiх на вiду. Калi быў якi сход або пастаноўка, ён з жонкай садзiўся ў першых радах, калi кiно—размяшчаўся побач з начальствам, на заднiх лавах. Але сёння, баючыся асаромiцца перад людзьмi за дачку, выбраў месца ў самым далёным куточку, паблiзу ўваходных дзвярэй, дзе стаялi фанерныя шчыты старых дэкарацый i куды нават не вельмi даставала святло. I ён, i мацi Марыны сядзелi цiхiя, усхваляваныя.

Людзi ў Перарове патрабавальныя, на язык вострыя. Мацей добра памятае, як у мiнулым годзе ў гэтым самым клубе асвiталi аднаго кiномеханiка-няўмеку, калi ён нешта пераблытаў i пусцiў карцiну задам наперад. Чаго добрага, здарыцца такое з дачкою, то лены, каб ято зусiм не бачылi людзi. Мацей нясмела паглядаў са свайго кутка на дачку, як яна, асвятлёная яркай электрычнасцю, з расчыраваным тварам завiхалася каля апарата. Галоўнае-ж, увесь клуб ведаў, што кiномеханiкам сёння—аднавяскоўка, Марынка. Усе вiталiся з ёю, з цiкавасцю пазiралi, як яна абыходзiцца каля складанай апаратуры.

Падшоў прызначаны час, i загадчык клуба, якi ўсё бегаў, наладжваў парадак у зале, расаджваў людзей, даў загад Марыне пачынаць сеанс. У яе ўжо да дробязi ўсё было падрыхтавана. Марына цяпер i хвалявацца перастала, да яе вярнулiся спакой i ўпэўненасць. Кiнуўшы смелы, нават крыху задзiрысты позiрк у бок свайго бацькi, яна выключыла ў зале святло. Гоман, што дагэтуль панаваў у клубе, пачаў памалу спiхаць, усе звярнулiся да сцэны. Марына знаёмым, разлiчаным рухам пусцiла ў ход апарат, i з рэпрадуктараў, пастаўленых побач з экранам, шырокай i магутнай плыню лiнула ў зал музыка, а на палатне ўспыхнула кароткае слова: «Клятва».

Марынка ведала, з якiм фiльмам прыехаць у Перароў. На базе кiнопракату яна доўга i гарача спрачалася з нейкiм лысым дзядзькам, што загадваў размеркаваннем карцiн, пакуль выпрасiла ў гэтае сваё «кругасветнае» падарожжа на вёсках раёна iменна «Клят-

ву». Ведала яна, што гэтая карцiна сваiмi хвалюючымi, незабыўнымi кадрамi павiнна была адразу ў моцныя абдымкi захапіць увагу гледача, даняць яго да самага сэрца, прымусiць забыцца на ўсё—нават на тое, што сядзiць ён у калгасным клубе, што перад iм экран i што механiкам каля апарата стаiць свая, перароўская дзяўчына. А калi глядач забудзе пра ўсё гэта, то i ёй спакойней будзе сачыць за спраўным ходам апарата.

I гэты тонкi марынчын разлiк спраўдзiўся з пунктуальнай дакладнасцю. Не прашло i хвiлiны, як гледачы, захопленыя хвалюючымi падзеямi, забылiся на ўсё i затаiлi дыханне. Калi на экране з'явлiся вобразы правадыроў народа, у зале iмгненна выбухлi гарачыя дружныя воплескi, у якiх адчувалася шчырая, поўная вялiкай чалавечай цеплынь лiубоў народа да сваiх правадыроў.

Марынцы таксама хапелася прыiтаць воплескамі гэтыя дарагiя яе маладому сэрцу вобразы, але яна не магла сабе дазволiць нават на кароткi час адарваць увагу ад апарата. Напружана сачыла яна за суладным, плаўным ходам валiкаў i калёс, па якiх бегла чорная iстужка.

А на экране адзiн за адным праплывалi незабыўныя эпізоды.

Смяротна паранены кулакамі, рабочы Сцяпан Пятроў дае свайёй жонцы Варвары лiст да Ленiна...

Памiрае Ленiн у белым доме, што стаiць у бярозавым гаi, пад Масквой...

На Чырвонай плошчы Сталiн перад шматтысячным натоўпам клянeнца свята выконваць заветы Ленiна...

Iндустрыялiзацыя краiны... Ажыццёўленне велiчных планаў Сталiнскiх пяцiгодак. Сталiнградскi трактарны гiгант... Незлiчоныя перамогi Сталiнскай эпохi.

Грозныя хмары вайны над Еўропай. У наступ iдзе шалёючы ад сваiх брэдавых iдэй фашызм. Растаптаная немцамі Францыя, Польшча...

1941 год. У гневе ўстае савецкi народ на барацьбу з заклятым ворагам... Штаб Сталiна, генiяльнага ваеннага стратэга... Абарона Масквы. Грандыёзная, рашаючая бiтва за Сталiнград.

Зноў Георгiеўскi зал Крэмля, запоўнены шарэнгамi ваенных. Насустрэч iм з прыветам iдзе Сталiн...

Як пераможная песня, гучыць урачыста заклучны надiс: «Пад свяшчэнным сцягам вялiкага Ленiна мы поўнасцю выканалi ўсё, што ён нам завяшчаў».

I вось неак раптам патух экран, i ў зале ўспыхнула яркае святло.

У той-жа мiг увесь зал прышоў у рух. Сыпанула з падваконнiкаў дзетвара. Марына раптам убачыла, як яе абступiлi калгаснiкi. Прабiваючы сабе дарогу, iшоў да яе старшыня калгаса, Антон Пятровiч.

— Ну, Марынка, — цёпла загаварыў ён, — дай на шчырасцi пацiсну табе руку, падзякую ад iмя ўсяго калгаса. Выдатны фiльм ты нам паказала! Галоўнае — без адной замяначкi!

— Марынка, часцей да нас прыязджай!

— Прывозь яшчэ такiя цiкавыя фiльмы!

— Маладзец, Марынка! — чулi-

ся навакол выгукі, а найбольш шчыравала мітуслівая дзетвара.

І тут Марына ўбачыла сваіх бацькоў. Яны стаялі пасярод зала і чакалі яе. Адрэз радасна стукнула ў сэрца—бацька перастаў хавацца ў закутку і вышаў на святло: значыць, і ён што кольвечы перадумаў. Не выцерпеўшы, Марынка прабілася праз кола людзей і падышла да бацькоў. Ціхутка спытала:

— Што, тата, скажаш мне цяпер?

— А што мне яшчэ казаць?—ўставіўшы погляд у

падлогу, прамовіў Мацей.—Я-б і тое назад забраў, што раней казаў. На тваім баку праўда!

... І толькі калі ўсе разышліся, даведалася Марынка, які адданы быў ёй у дружбе, а можа і ў нечым большым, яе памочнік Андрэйка. На працягу трох га-дзін, да поўнай замлеласці рук, трымаў ён пласкагубцамі парваны провад, што ад дынама падаваў у зал святло—не хацеў і на колькі хвілін перарываць пачаты сеанс. Марынка не дзякавала яго. Яна толькі цёпла глянула на яго, і ў гэтым поглядзе ён прычытаў нешта большае, чым «дзякуй».

Парады ўрача

Прычыны жаночага бесплоддзя

Мацярынства з'яўляецца вялікім шчасцем для жанчыны. Таму зусім натуральна вельмі моцнае жаданне жанчыны стаць маці. На жаль, некаторы процант шлюбавых астаецца бесплодным. Прычынай бесплоддзя могуць быць пашкоджанні і хваравітыя змены ў любым месцы палавой сферы жанчыны. Гэтыя змены бываюць уроджанымі і набытымі.

Найчасцей узнікненню і развіццю цяжарнасці перашкаджаюць запаленне маткі і труб. Найбольш небяспечным з'яўляецца захворванне труб. Слізістая абалонка трубы набракае, злужчваюцца мясцовыя валаскі. У больш цяжкіх выпадках пасля запальнага працэса ствараецца вельмі многа спаек і зрошчванняў. Трубы поўнасю зарастаюць і робяцца непраходнымі.

Таму яйцавая клетка не можа спусціцца ў матку, і сперматозоіды не могуць па трубе пранікнуць да яечніка і апладніць яго.

Запаленне яечніка таксама прыводзіць да бесплоддзя. Яечнік, акружаны спайкамі і замураваны зрашчэннямі, не можа вылучаць яйцы, годныя для апладнення, таксама як і недастаткова развіты яечнік.

Сярод запальных захворванняў, што прыводзяць да бесплоддзя, на першым месцы стаіць ганарэя. Амаль на такім-жа ўзроўні стаіць і аборт, які таксама з'яўляецца прычынай жаночага бесплоддзя.

Усякі аборт звязаны з небяспекай для жанчыны і можа выклікаць цяжкія ўскладненні. Нават у тых выпадках, калі аборт прайшоў добра, заўсёды могуць наступіць запальныя захворванні ў матцы, трубах і яечніках, якія прыводзяць да жаночых хвароб і нават да таго, што нармальна цяжарнасць становіцца немагчымай.

Розныя змазванні або ўспырскванні ёду ў матку, якія ўжываюцца з мэтай папярэдзіць цяжарнасць, таксама могуць выклікаць цяжкія захворванні. Ед праз матку пранікае ў трубу, яе слізістая абалонка злужчваецца, і можа наступіць поўнае заросчванне трубы. У выніку—жанчына асуджана на бесплоддзе.

Акрамя пералічаных прычын бесплоддзя, якія можна назваць прычынамі мясцовага характару, ёсць яшчэ

цэлы рад агульных захворванняў арганізма, якія, калі і не назаўсёды выклікаюць бесплоддзе, то ў кожным разе часта выдуюць да яго. Да такіх прычын перш за ўсё трэба аднесці рад захворванняў залоз унутранай сакрэцыі.

Жанчыны бываюць бесплоднымі пры радзе хранічных атручванняў, як, напрыклад, пры марфінізме. Некаторыя формы туберкулёзу таксама даволі часта з'яўляюцца прычынай бесплоддзя.

Захаваць сябе ад бесплоддзя—гэта значыць папярэдзіць тых жаночых захворванняў, якія ў пераважнай большасці выпадкаў з'яўляюцца яго прычынай. Неабходна прымаць усе меры, каб не дапусціць гэтых захворванняў. Ні ў якім разе нельга лёгкадумна адносіцца да аборта і ўспырскванняў ёду. Трэба захоўваць усе правілы асабістай гігіены. Калі захворванне ўжо ўзнікла, трэба неадкладна звярнуцца да ўрача. Калі мужчына захварэў ганарэяй, якая найчасцей бывае прычынай бесплоддзя ў мужчын, ён павінен акуратна лячыцца да поўнага вылячэння.

Тое-ж самае адносіцца і да жанчыны. Лячэнне павінна быць акуратным і даведзеным да канца. Для кожнага з названых захворванняў існуе пэўнае лячэнне.

Фізіятэрапеўтычныя працэдуры, гразелячэнне, лячэнне цёплым гарачымі душами, спрынцаваннем, водалячэнне, лячэнне прэпаратамі залоз унутранай сакрэцыі даюць вельмі добрыя вынікі. Таму лячэнне павінна праводзіцца асабліва паслядоўна і настойліва. У сучасны момант ужо не можа быць сумнення ў тым, што нават цяжкія паражэнні труб і яечнікаў з утварэннем спаек могуць быць настолькі вылечаны, што спайкі рассасваюцца, яечнік пачынае дзейнічаць нармальна, а трубы становяцца праходзімымі, і наступае зачацце і цяжарнасць.

Улічваючы, што ў 25% выпадкаў віноўнікам бесплоднага шлюбу з'яўляецца мужчына, яму неабходна правесці адпаведнае лячэнне ў тых выпадках, калі ў яго жонкі ўрач не выявіў нічога паталагічнага.

Прафесар Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Заг. аддзела мацярынства Інстытута аховы мацярынства і дзяцінства.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23.
Падпісана да друку 8/1-48 г.

Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.

Заказ № 2.

АТ 04301.

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

Тыраж 10.000 экз.

СЛУЧАЙ на КАРНАВАЛЕ

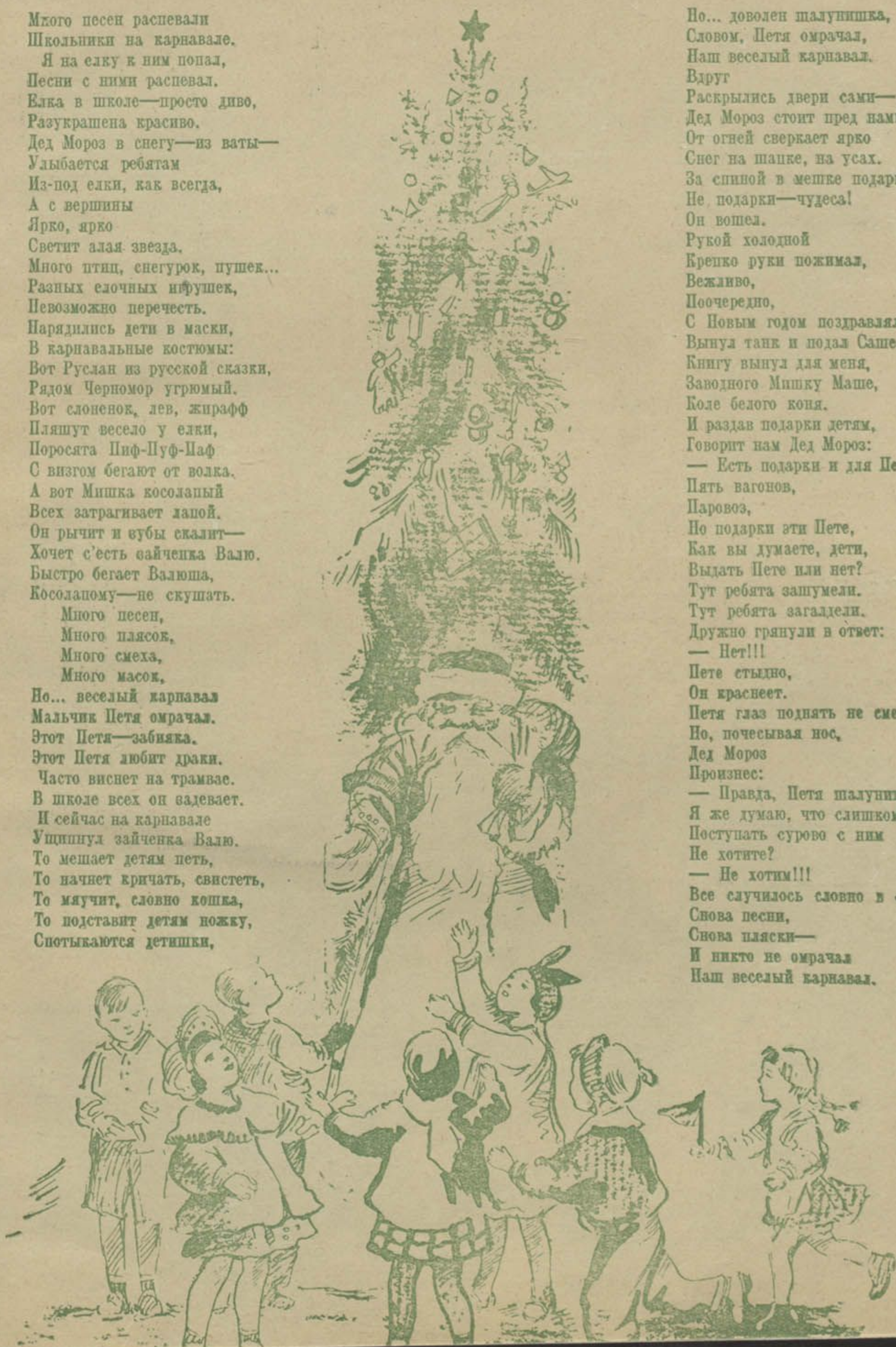
Александр МИХАЙЛОВ

Много песен распевали
Школьники на карнавале.
Я на елку к ним попал,
Песни с ними распевал.
Елка в школе—просто диво,
Разукрашена красиво.
Дед Мороз в снегу—из ваты—
Улыбается ребятам
Из-под елки, как всегда,
А с вершины
Ярко, ярко
Светит алмаз звезда.
Много птиц, снегурок, пушек...
Разных елочных игрушек,
Невозможно перечесть.
Нарядились дети в маски,
В карнавальные костюмы:
Вот Руслан из русской сказки,
Рядом Черномор угрюмый.
Вот слоненок, лев, жираф
Пляшут весело у елки,
Поросята Пиф-Пуф-Паф
С визгом бегают от волка.
А вот Мишка косоплечий
Всех затрагивает лапой.
Он рычит и зубы скалит—
Хочет с'есть зайченка Валу.
Быстро бегает Валуша,
Косоплечему—не скупаться.
Много песен,
Много плясок,
Много смеха,
Много масок.

Но... веселый карнавал
Мальчик Петя омрачал.
Этот Петя—забияка.
Этот Петя любит драки.
Часто виснет на трамвае.
В школе всех он задевает.
И сейчас на карнавале
Ущипнул зайченка Валу.
То мешает детям петь,
То начнет кричать, свистеть,
То мяучит, словно кошка,
То подставит детям ножку,
Спотыкаются детишки,

Рис. Ю. ПУЧИНСКОГО.

Но... доволен шалунишка,
Словом, Петя омрачал,
Наш веселый карнавал.
Вдруг
Раскрылись двери сами—
Дед Мороз стоит пред нами.
От огней сверкает ярко
Снег на шапке, на усах.
За спиной в мешке подарки,
Не подарки—чудеса!
Он вошел.
Рукой холодной
Крепко руки пожимал,
Вежливо,
Поочередно,
С Новым годом поздравляя.
Вынул танк и подал Саше,
Книгу вынул для меня,
Заводного Мишку Маше,
Коле белого коня.
И раздав подарки детям,
Говорит нам Дед Мороз:
— Есть подарки и для Пети,
Пять вагонов,
Паровоз,
Но подарки эти Пете,
Как вы думаете, дети,
Выдать Пете или нет?
Тут ребята зашумели.
Тут ребята загалдели.
Дружно грянули в ответ:
— Нет!!!
Пете стыдно,
Он краснеет.
Петя глаз поднять не смеет,
Но, почесывая нос,
Дед Мороз
Произнес:
— Правда, Петя шалунишка,
Я же думаю, что слишком
Поступать сурово с ним
Не хотите?
— Не хотим!!!
Все случилось словно в сказке.
Снова песни,
Снова пляски—
И никто не омрачал
Наш веселый карнавал.

ана нумара 1 р. 50 к.

Да гэтага нумара бясплатна дадаецца ўкладка-выкрайка.

4700
~~3985~~

